

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1882. Andra Kammaren. N:o 47.

Torsdagen den 4 Maj.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollsutdrag rörande de beslut, som äro antecknade i §§ 4 och 5 af det uti gårdagens förmiddagssammanträde förda protokoll.

§ 2.

Godkändes Stats-Utskottets förslag till Riksdagens underdåniga skrifvelse N:o 34, angående Kongl. Majts förslag om anvisande af medel för bekostande af två geologers resa till Spetsbergen.

§ 3.

Föredrogos, men blefvo för andra gången bordlagda:

Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 12 b), 45, 46, 47, 48, 49 och 50, Memorial N:o 51 och Utlåtande N:o 52;

Bevillnings-Utskottets Memorial N:o 11 och Betänkande N:o 12;

Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 53 och 54; samt

Andra Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 7 (i samlingen N:o 13).

§ 4.

Under förmälan att det vore af synnerlig vigt för riksdagsarbetets fortskyndande att de ärenden, uti hvilka, i händelse af Kamrarnes olika beslut, gemensamma voteringar skulle ega rum, måtte

Andra Kammarens Prot. 1882. N:o 47.

förekomma till behandling inom Kammaren så snart som möjligt, hemstälde Herr Talmannen, att Lag-Utskottets Utlåtanden N:is 50—54, Särskilda Utskottets Utlåtande N:o 1 samt Kammarens Första Tillfälliga Utskotts Utlåtanden N:is 6 och 7 (i samlingen N:is 12 och 13) måtte, med bibehållande sins emellan af den ordning de för närvarande intoge, å föredragningslistan för nästa sammanträde uppföras sist bland de derförinnan oafgjorda ärenden, som nu vore två gånger bordlagda.

Denna hemställan blef af Kammaren bifallen.

§ 5.

Fortsattes föredragningen af Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 10, angående tullbevillningen.

I ordningen förekom:

Ang. tull å
Gryn.

Punkten 14, deruti Utskottet utlätit sig öfver

dels Kongl. Maj:ts förslag, att den för artikeln *Gryn* stadgade inregistreringsafgift måtte upphävas;

dels Herr *E. G. Boströms* uti motionen N:o 119 gjorda yrkande, att rubriken *Gryn* i tulltaxan skulle erhålla följande lydelse:

Gryn:

af spanmål; se spanmål.			
ris- och rismjöl.....	1 kilogram	5 öre	
andra slag.....	1	»	10 »

dels ock uti Friherre *Klinckowströms* motion, N:o 3, framställt förslag derom, att gryn af andra slag än korn- och hafregryn måtte åsättas tull med 1 krona 30 öre per centner, eller omkring 3,06 öre per kilogram.

Utskottet hade, i anledning af dessa framställningar, hemställt, att hvad Kongl. Maj:t i denna denna del föreslagit måtte af Riksdagen bifallas.

Mot nämnda hemställan var reservation inom Utskottet afgifven af Herrar *E. G. Boström*, *Reutersvärd*, *N. Fock*, *J. N. Boström*, *Svensson* och *Lönegren*, som för sin del tillstyrkt, att ifrågavarande rubrik i tulltaxan måtte erhålla denna lydelse:

Gryn:

af spanmål; se spanmål.			
ris- och rismjöl.....	1 kilogram	1 öre	
andra slag.....	1	»	5 »

Efter föredragning af Utskottets hemställan yttrade

Ang. tull å
Gryn.
(Forts.)

Herr E. G. Boström: Beträffande den del af min i nu föredragna punkt behandlade motion, som afser gryn af spanmål, så har densamma förfallit genom det beslut, Kammaren i går fattade i fråga om 38:de punkten af föreliggande betänkande. Men så är ingalunda förhållandet i hvad motionen rör risgryn och gryn andra slag. Hvad dessa artiklar angår, så vidhåller jag hvad jag förut yttrat, att de på intet vis äro att betrakta som allmänna förbrukningsartiklar, utan att de tvärtom hufvudsakligen användas af de mera bemedlade klasserna. Jag hemställer därför, att Kammaren i enlighet med min reservation måtte besluta en tullsats på risgryn af 1 öre per kilogram och på »gryn andra slag» af 5 öre per kilogram. Hvad angår »gryn andra slag», så ber jag få fästa uppmärksamheten derpå, att under denna rubrik endast hänföras sådana finare grynsorter som sago, tapioca och vermicelli m. fl.

Herr Wedberg: Efter det beslut Kammaren i går fattade om borttagande af tull å spanmål och mjöl alla slag, hade jag förmodat att ingen här vidare skulle påyrka tull å lifsmedel. Föregående talare har emellertid framställt yrkande om tull å gryn, dervid särskildt framhållande risgryn, hvilket födoämne han påstod icke förbrukades af de fattigare klasserna. I viss mån instämmer jag med honom häri. Men att så är förhållandet, kommer sig deraf, att den fattige ännu icke fått fullt klart för sig hvilket förträffligt födoämne risgrynen utgöra. Förut ansågs risgryn såsom en högtidsrätt och användes af många endast vid julhelgen. Men priset derpå var då långt högre än för närvarande. Jag tror till och med att risgrynen nu inte kosta mer än svenska korngryn. De säljas visst för 10 öre skålpundet, och man har sagt mig att de innehålla nära nog två gånger så mycket födoämne som korngrynen. Vid sådant förhållande hemställer jag huruvida det icke snarare kan vara skäl att söka bibringa den obemedlade befolkningen kännedom om dessa risgryners företräden, än att genom tull derå fördyra varan.

Jag yrkar bifall till Utskottets tillstyrkan af Kongl. Maj:ts proposition i ämnet.

Herr Lönegren: Då jag för min del icke kan inse, att frågan om tull å risgryn och de ännu finare grynsorterna: macaroni, sago, vermicelli m. fl., har den ringaste gemenskap med spanmålstullen, så yrkar jag bifall till reservationen i hvad den afser tullafgiften å risgryn och rismjöl samt gryn andra slag.

Friherre Fock: Jag instämmer med talaren bakom mig. Hvad angår frågan derom huruvida risgrynen är en allmän förbrukningsartikel, så må herrarne af egen erfarenhet bäst kunna bedöma om icke så verkligen är fallet och om de icke äfven förtjena att vara

Ang. tull å Gryn.
(Forts.) det, såsom utgörande ett födoämne af den mest närande och helso-
samma beskaffenhet. Skulle det för öfrigt vara konsekvent handladt,
att, sedan Kammaren i går genom votering borttagit tullen å gryn
och alla öfriga till spanmål hänförliga artiklar, Kammaren nu be-
slutar att lägga tull å risgryn och gryn andra slag?

Jag yrkar bifall till punkten.

Herr Anders Persson: I fråga om tull å risgryn kan jag icke
instämma med Herr Boström. Jag anser nemligen att risgryn ut-
göra ett utomordentligt godt födoämne, så att den allmänna för-
brukningen deraf icke bör försvåras genom tullbeläggning. Deremot
ber jag få förklara att, om Kammaren skulle vilja, i öfverensstäm-
stämelse med Herr Boströms förslag, sätta tull å gryn *andra slag*,
jag icke skall motsätta mig hans yrkande i denna del, utan rösta
för denna tullsats; detta af skäl att denna artikel icke utgör ett
behof för den fattiges förbrukning.

Herr Gumælius: Om jag icke missminner mig, var det på yr-
kande af den ärade representanten från Norrköping som Kammaren
beslutade att 38:de punkten i detta betänkande skulle föredragas
näst före den 14:de. Motivet dertill skulle väl vara att det före-
fans något samband mellan de två punkterna, som båda handla om
mjöl. Jag är temligen öfvertygad om att, derest den 38:de punkten
blifvit afgjord i enlighet med denne representants önskan, han skulle
hafva lagt Kammaren på hjertat att draga konsekvenserna af Kam-
marens beslut, när sedermera den 14:de punkten behandlades. Jag
tillåter mig nu hemställa, att de konsekvenser, han åsyftat, måtte
dragas af Kammarens beslut rörande 38:de punkten. Jag anhåller
alltså om bifall till hvad Utskottet nu föreslagit.

Herr Lönegren: Blott några ord till den siste ärade talaren.
Jag har visserligen yrkat det föredragnings sätt, som sedermera vann
Kammarens bifall, och jag tror mig haft skäl dertill, ty jag lefde i
den tron, att Kammaren ville vidhålla sitt för 2 år sedan fattade
beslut om införselafgift å hvetemjöl och gryn alla slag. Jag ansåg
derföre mindre riktigt att först behandla punkten om risgryn och
gryn andra slag och sedan besluta om tull å malen spanmål, då
ju derigenom kunnat inträffa, att de förstnämnda artiklarne blifvit
förklarade tullfria, men malen spanmål sedermera belagd med tull,
hvilket jag för min del skulle ansett mycket oegentligt.

Herr E. G. Boström: I anledning af hvad under diskussionen
om denna punkt yttrats skall jag be få afstå från mitt yrkande be-
träffande risgryn och vidhålla detsamma i fråga om gryn andra slag.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen gaf propositioner
i öfverensstämelse med de gjorda yrkandena dels på bifall till Ut-

skottets hemställan och dels på antagande af det förslag, Herr E. G. Boström under öfverläggningen framställt; och förklarade Herr Talmannen sig anse den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Som votering begärdes, blef en så lydande omröstningsproposition uppsatt, justerad och anslagen:

Ang. tull å
Gryn.
(Forts.)

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 14:de punkten af Betänkandet N:o 10,

röstas Ja;

Den, det ej vill,

röstas Nej;

Vinner Nej, har Kammaren beslutat att rubriken gryn i tulltaxan skall erhålla följande lydelse:

»Gryn:

af spanmål, se spanmål,
ris- och rismjöl..... fria,
andra slag 1 kilogram 5 öre.»

Omröstningen företogs och utföll med 91 Ja mot 90 Nej; hvar-
dan Utskottets hemställan bifallits.

Punkten 15.

I Herr E. G. Boströms ofvanberörda motion var yrkadt, att
tullsatsen å sulläder och bindsulläder samt hvitgarfvade (alunerade)
äfvensom sämskade hudar och skinn måtte bestämmas till 24 öre
per kilogram.

Ang. tullen å
Sulläder.

Utskottet hade hemställt, att Herr Boströms ifrågavarande för-
slag icke måtte af Riksdagen godkännas.

Herr Lönegren, som jemte Herrar E. G. Boström, Reutersvärd,
N. Fock, J. N. Boström, Svensson och Friherre af Ugglas inom
Utskottet reserverat sig mot nämnda hemställan, anförde: Jag an-
tager att de fleste af Kammarens ledamöter tagit del af tullkomiténs
betänkande och dervid fogade tabeller. Den statistiska utredning, som
der finnes angående garfveriernas ställning och utveckling under den
tidrymd, komiténs undersökning omfattar, visar att behållningen för
samtliga garfverier i riket stigit under tiden från 1860 till 1879
med något öfver 200,000 kronor. Detta är icke särdeles högt i jem-

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

förelse med den utveckling andra näringar under samma tid erhållit, men tyckes dock ådagalägga, att näringen ännu har en viss kraft inom sig och kan existera. Detta gäller likväl affären i sin helhet och inbegriper äfven den handelsvinst, garfvarne förvärfvat sig. Det är nemligen nu mera ganska vanligt att garfvarne jemte sitt yrke bedrifva handel dels med utländska beredda hudar och skinn m. m., för afsättning till skomakare m. fl., dels ock med oberedda hudar, för export till utlandet. Men annorlunda ter sig saken, om man granskar uppgifterna angående tillverkningen af sulläder, och beder jag att i detta hänseende få anföra några siffror, hvilkas vittnesbörd jag tror skall vara öfvertygande och bevisande för det yrkande jag kommer att framställa.

På sidan 146 i bihanget till tullkomiténs betänkande visar det sig, att hela tillverkningsbeloppet för garfverierna uppgick 1860 till 4,244,785 kronor, 1874 höjde det sig till 8,357,592 kronor, men nedgick 1879 till 4,948,035 kronor. Således var detta värde för 1879 något högre än för år 1860, men obetydligt. Ser jag särskildt på tillverkningen af sulläder, så utgjorde densamma år 1860 2,103,588 skålpund, men har under år 1879 nedgått till 1,041,909 skålpund, således till omkring hälften af hvad den var år 1860; värdet af denna tillverkning har fallit i samma proportion, eller från 2,735,363 kronor för år 1860 till 1,399,092 för år 1879, således äfven deruti en minskning af omkring hälften.

Under samma tidrymd, som tillverkningen af sulläder sålunda gått tillbaka, har likväl konsumtionen högst betydligt stigit. Af nästföljande tabell visar sig, att importen af sulläder, som år 1860 utgjorde 225,638 skålpund, under år 1879 stigit till 3,623,942 skålpund, således sextondubblats. Värdet af hela importen af beredda skinnvaror har under samma tid ökats från 550,557 kronor under år 1860 till 5,494,527 kronor under år 1879, således tiodubblats.

Ett ytterligare bevis för att denna näring gått tillbaka finner jag deruti, att enligt samma tabell importen af oberedda hudar, hvilka äro råämnen för garfverierna, sjunkit från 65,352 centner, som den utgjorde 1860, till 36,290 centner för år 1879, under det att exporten af oberedda hudar och skinn under samma tidrymd stigit från 8,069 till 31,324 centner, d. v. s. nästan fyrdubblats. Vi hafva alltså minskat vår egen tillverkning betydligt, under det vi till utlandet försälja oberedda skinn och hudar, men samtidigt derifrån införskrifva beredda. Detta är en hushållning, som jag icke anser vara klok och som följaktligen bör förändras.

Af hvad jag anført framgår odisputabelt, att garfverinäringen i tillverkningen af sulläder med stora steg gått tillbaka. Tillverkningen har minskats under det att konsumtionen högst betydligt ökats och importen sextondubblats. Vill man för landet bibehålla en så naturlig näring, som väl denna måste erkännas vara, så bör också en förändring i det nu bestående vidtagas.

Tullen på sulläder har under senaste tiden blifvit nedsatt från

37 $\frac{1}{2}$ öre per skålpund, som den på 1850-talet utgjorde, först till 25 öre, sedan på grund af traktaten med Frankrike till 15 öre och slutligen till 10 öre per skålpund. Man stannade icke ens härvid, utan vid 1875 års riksdag väcktes motion om ytterligare nedsättning och denna motion bifölls sålunda, att tullen ytterligare nedsattes från 10 till 6 öre per skålpund. Tullen å sulläder har således sedan 1850-talet blifvit nedsatt med 84 procent mot hvad den var å 1850-talet, och att den tullnedsättning, som senast skedde år 1875, inverkat å importen, synes deraf att denna följande året steg från 1,662,050 till 3,399,117 skålpund och således genast fördubblades. Sedermera har den ytterligare stigit och uppgick år 1881 till 1,611,955 kilogram = 3,788,094 skålpund. I Norge, der lädertillverkningen står högt, har man funnit sig föranlåten att höja tullen å sulläder från 13 till 23 öre per kilogram, och jag tillåter mig på grund af det anförda hemställa, att Kammaren nu måtte besluta att höja tullen å denna vara från den nuvarande tullsatsen 15 öre till det högsta belopp, traktaten med Frankrike medgifver, eller till 24 öre per kilogram.

*Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)*

I detta yttrande instämde Herrar *H. Johnson* och *N. J. Boström*.

Herr Hedlund: Jag är icke tillräckligt hemmastadd i den fabrikation, hvarom nu är fråga, för att kunna afgöra huruvida det, för att den i Sverige skall förmånligt bedrifvas, är nödvändigt att skydda den med den eller den tullsatsen, och om sullädet för detta ändamål bör draga en tull af 5 eller 10 öre per skålpund, är för mig främmande. Hvad som deremot framstår alldeles tydligt och klart för mig är, att det ingalunda bör vara svårare att från Amerika och andra länder importera väl beredt sulläder än de hudar, hvaraf lädret beredes. Är det fördelaktigt för den svenska allmänheten, som behöfver använda detta sulläder, att erhålla den tillverkade varan så billigt som möjligt från utlandet, kan jag icke inse att lagstiftningen därför bör lägga hinder i vägen. Man kan tänka sig ett sådant tullskydd påkalladt, när man vill göra ett land oberoende af andra land, eller när man vill att befolkningens lefnadsbehof skola tillfredsställas af landets egna tillgångar, men när man, såsom här är fallet, får fritt importera råa hudar, och måste göra det, så eger oberoende-argumentet icke längre giltighet.

Hvad garfverierna angår, så är det väl sant att tillverkningen inom landet af sulläder på senare tiden nedgått, men detta har till en stor del berott på konjunkturerna. Sålunda har ett sådant nedgående allt ifrån år 1876 varit gemensamt för många andra industrigrenar och helt enkelt haft sin orsak deri, att tiderna sedan dess icke varit så goda som förut. Man talar gerna om arbetarnes antal såsom en gradmätare på de särskilda industrigrenarnes ställning, och man har anført hurusom vid garfverierna inom vårt land arbetarnes

Ang. tullen å antal på sista tiden minskats med ett till två hundra på 2,000. Sulläder. Detta är dock icke en siffra, som förtjenar att talas om, isynnerhet då man ser, att vid t. ex. stenhuggerierna och tändsticksfabrikerna äfvensom inom andra icke skyddade näringar arbetarnes antal deremot *vuxit* högst betydligt. Jag tror att vid sådant förhållande vi icke hafva anledning till bekymmer öfver att garfveriarbetarnes antal något minskats. Skulle jag emellertid hafva haft bekymmer öfver detta förhållande, så hade dock dessa blifvit häfda genom den uppgift, som lemnades af talaren på norrköpingsbänken derom att konsumtionen af läder icke aftagit, utan tilltagit. Detta innebär en verklig tröst, ty det vore onekligen betänkligt, om landets befolkning genom de ogynsamma förhållandena kommit i svårighet att få nödig fotbeklädnad. Men när det visar sig att tillgången på läder, långt ifrån att hafva minskats, är fullt tillräcklig, så synes det mig som alla de farhågor, hvilka den ärade talaren uttalade för att folkets behof af fotbeklädnad icke skulle blifva tillgodosedt, borde vara häfda. Ty hufvudsaken är väl dock att folket har tillgång till godt läder, och det gäller väl om den ifrågavarande näringen detsamma som om alla andra näringar, nemligen att folket icke är till för deras skull, utan de för folkets.

För öfrigt torde vi kunna erinra oss, att långa strider förut utkämpats om detta sulläder, och vi veta att en af protektionismens banérförare i denna Kammare, den gamle Fredriksson, med hvilken jag smiekrar mig att hafva stått på vänskaplig fot, var med ibland dem som påyrkade nedsättning i tullen på sulläder, och att han såsom motiv dertill anförde, att det vore obilligt att fördyra denna vara för den stora allmänhet, som icke kan gå barfota. Det är dessutom en ganska kort tid, som man i vårt land kan gå på detta sätt, och jag tror att mängden af oss skyggar tillbaka för att äfven under denna tid gå utan skoplagg. Vi få emellertid för närvarande denna vara ingalunda obesattad, utan måste offra åt protektionismens vredgade gudamakter, men vi böra åtminstone se till att skatten sättes så lågt som möjligt, och det är derföre som jag yrkar bifall till Utskottets förslag, att tullen å sulläder icke måtte höjas.

Herr Lindmark: Det händer så ofta att man här i Kammaren begär ordet för att, såsom det heter, angifva sin ståndpunkt i en fråga, och det är också endast för detta ändamål som jag nu begärt ordet, då jag naturligtvis icke har någon sakkännedom i denna fråga. Hvad min ståndpunkt till densamma beträffar, får jag säga att den är hvad man kallar *juste milieu* och att jag således räknar mig hvarken till frihandlarne eller till protektionisterna, hysande den åsigt att hvarje sak bör betraktas ur praktisk synpunkt. Det är en ingalunda lätt sak för mig att taga till ordet efter Herr Hedlund, som alltid framkommer med rågra nya åsigter i frihandelsväg. Hvad som emellertid egentligen uppkallade mig var det yttrande af

honom, att folket icke är till för näringarnes skull, utan att dessa äro till för folkets. För min del anser jag nationen vara en organism, hvilken har att inom sig sjelf bereda vissa för dess näring nödvändiga saker, och då jag föreställer mig att den utvidgade arbetsskickligheten icke är att förakta, tror jag icke att de, som påyrka skydd för det inhemska arbetet, tala så i vädret som herrar frihandlare velat påstå. Det kan icke beräknas hvilka fördelar en nation har af en utvecklad industri, i det att det gifver en pregel åt hela nationens utveckling uti intelligens och företagsamhet; och man vill väl icke hindra oss att gå något utöfver det troglodytlif, som består uti att endast bryta malm, nedhugga och försälja sina skogar o. s. v.

*Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)*

Jag har aldrig kunnat fatta denna mysticism hos herrar frihandlare, som så ofta framträder i deras anföranden. Deras sats lyder så: ju mera man sätter knifven på strupen på vår industri, ju hårdare de villkor äro, under hvilka den arbetar, dess mera kommer den att blomstra och utveckla sig. Nog kan jag också i vissa afseenden vara fallen för mysticism, men i dessa tullfrågor tror jag icke det är på sin plats; och då jag hört många fackmän uttala sig i protektionistisk rigtning, kan jag icke neka, att jag känner mig böjd att närma mig till deras åsigt. Här är ju alldeles icke fråga om att vi skola stadga något importförbud, ja, att icke på långt när höja tullen på läder till hvad den var för några år sedan, och Herr Hedlunds farhåga att vi icke skulle få något läder att köpa här i landet, om tullen höjes till 24 öre, tror jag icke kommer att gå i fullbord; läder kommer nog att finnas ändå och vi behöfva icke frukta att få gå barfota. Hvad som emellertid hufvudsakligast gör, att jag kommer att rösta för bifall till reservationen, är att tillverkningen af sulläder, som Herrarne finna af tullkomiténs betänkande, hvilket nyss af Herr Lönegren åberopades, sedan tullen nedattes till 6 öre, visat sig vara i starkt nedgående. Det kan väl icke vara skäl att, om man en gång slagit i hjel några fabriker, man genom bibehållande af den låga tullsatsen äfven omöjliggör inrättandet af nya. Jag instämmer i Herr Lönegrens yrkande.

Herrar *J. Anderson* i Tenbult och *Fredenberg* förenade sig med Herr *Lindmark*.

Herr *Söderström*: Jag ber att få meddela några faktiska upplysningar angående lädertillverkningen. Till en början vill jag då nämna, att hvad vi här kalla svenskt sulläder, det tillverkas till allra största delen af importerade, utländska hudar; det finnes knappt ett enda stycke sulläder, som är tillverkad af svenska hudar. Våra svenska kohudar äro deremot ett ypperligt material för öfverläder, men duga icke till sulläder. Derföre exporteras största delen af dessa hudar, och de öfriga användas till smorläder. Dessutom vill jag nämna, att innan tullen på läder sattes ned, så tillverkades här

Ang. tullen å Sulläder. (Forts.) i landet i allmänhet bara dåligt läder. Det kunde väl vara en eller annan större fabrik, hvilken kunde förfoga öfver stora kapital, som presterade en duglig vara, men de många, som drefvo tillverkningen i liten skala, lemnade endast dåligt läder; ja, det fans exempel på, att garfware från Småland, som här i Stockholm utbjödö sitt sulläder, fingo mindre betaldt än de skulle fått för de råa hudarne; så dåligt var det läder de tillverkade. Nu är förhållandet mycket bättre. Jag ber att få erinra, att sullädertillverkningen är till sin natur en kapitalaffär; denna tillverkning kräfver nemligen så lång tid, innan varan blir färdig att släppas ut i marknaden, att för dess bedrivande erfordras stora förlagskapital. Följden har blifvit, att många mindre garfverier måst upphöra, emedan de icke kunde täfla med de stora fabriekerna. För resten går det heller ingen nöd på dessa f. d. smågarfware; de äro i allmänhet ganska bergade karlar och sysselsätta sig nu med att köpa upp råa hudar, som de sedan sälja för export, och fournera för öfrigt sina gamla kunder med beredt läder, dels utländskt, dels från andra inhemska garfverier. Dessutom skall jag söka med några siffror visa, huru det i sjelfva verket förhåller sig med den af ett par talare så mycket framhållna starka minskningen i lädertillverkningen. Denna minskning vågar jag påstå endast bero af sämre konjunkturer, men alldeles icke af den ned-satta tullen. Under åren 1873 och 1874, dessa stormår, då alla näringar i vårt land stodo på sin högsta höjd, florerade också lädertillverkningen; den uppgick då till omkring 2,200,000 skålpund. Men ännu 1876, då tullnedsättningen trädde i kraft, var tillverkningen 1,800,000 skålpund, följande året 1,600,000 skålpund och sedan sjönk den så småningom till och med 1879, då den utgjorde allenast 1,041,909 skålpund. För år 1880 finnes icke någon uppgift i tullkomiténs betänkande, men jag är i tillfälle att upplysa, att enligt Kommerskollegii berättelser tillverkningen då uppgick till 1,270,000. Det synes sålunda som med det året en vändpunkt skulle hafva inträdt, och denna industri åter qvicknat till lif, och det kan nog hända, att tillverkningen ännu en gång hiuner upp till 2,000,000 skålpund, åtminstone om den lägre tullsatsen fortfarande får gälla. Men höja vi nu tullen, så är det icke så säkert; men hvad som är säkert, det är, att då få vi tillbaka det dåliga lädret, som vi nu under några år sluppit. En annan fördel, som väl icke heller är så att förakta, är den inkomst af 200,000 kronor, som statsverket årligen har af den ökade importen.

En talare har äfven påstått, att vi exportera våra hudar råa, för att sedan importera dem, när de blifvit beredda af utländingen. Ja, om så skulle vara förhållandet, hvad bevisade väl det, om icke att våra garfverier icke duga mycket till? Men det förhåller sig icke alldeles på det sättet; det är icke samma hudar, som vi exportera, som sedan komma hit tillbaka. Amerikanarne bland andre köpa med förtjusning våra tunna kohudar, hvartill maken icke finnes i Amerika, och dem bereda de till öfverläder, som de behålla för

egen räkning och skicka dem sannerligen icke tillbaka till oss. I afseende på hållbarheten af det amerikanska lädret vill jag i förbigående meddela en upplysning, som jag i dag på morgonen fick af en läderhandlare. För att utröna hvilket läder är bättre, det svenska eller det amerikanska, har han under flere år låtit göra skodon åt sin dräng, af hvilka sulan under den ena skon är gjord af svenskt, den andra af amerikanskt läder, men han har ännu icke kunnat komma till något bestämdt resultat. Det amerikanska lädret är visserligen något tyngre och styfvare och derföre icke så behagligt för foten, men i fråga om förmåga att motstå slitning tyckes det icke stå det svenska efter. I öfrigt vill jag anmärka, att då man reviderade tulltaxan i hvad den rörer hudar och skinn, hade man också bort kunna taga reda på hvilken tull som borde läggas å öfriga hit hänförliga, men finare artiklar. Der står t. ex. under rubriken *sulläder* äfven upptaget sämskadtt och aluneradt skinn, som icke skulle få åtnjuta något högre skydd än det simpla sullädet. Hvad hafva då de stackars sämskmakarne gjort för ondt, efter som deras tillverkning icke skall skyddas? Tullen å smorläder är bestämd till 15 procent af värdet; men det skall icke dröja länge, innan densamma behöfver revideras. Hvitgarfvade och sämskade skinn draga en tull af cirka 3½ procent af värdet, fina lackerade skinn kosta endast 4½ procent, äkta chagrin 10 procent, hvilket är nästan densamma som ingen tull alls, då man jemför denna tull med tullen å smorläder. Det torde hafva varit skäl att vid revideringen af tulltaxan hafva något uppmärksamma dessa missförhållanden.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Sjöberg: Under gårdagens heta strid tog jag mig icke friheten att en enda gång begära ordet; men ehuru jag icke nu kan hysa ens den aflägsnaste förhoppning om att kunna meddela en enda uppgift af så mycket intresse, som någon af de uppgifter, hvaraf den föregående talarens anförande öfverflödade, så tillåter jag mig dock att för en kort stund taga Kammararens uppmärksamhet i anspråk.

Jag kan icke förena mig med den värde talaren i det slut, hvartill han kom, emedan äfven jag, i följd af det embete jag innehar, varit i tillfälle att lära känna förhållandena inom denna yrkesgren; och jag vågar på grund af min sålunda vunna erfarenhet antaga, att dessa förhållanden i verkligheten icke äro så lysande, som en och annan talare uppgifvit; ty det är ett faktum att läderfabrikationen väsentligen nedgått. För att icke plåga herrarne med angifvande af en mängd siffertal vill jag endast nämna, att densamma år 1876 uppgick i värde till öfver 7,000,000 (*sju miljoner*) kronor samt att värdet deraf sedermera år efter år nedgått och år 1880 utgjorde föga mer än 4,700,000 kronor. Arbetarnes antal, som under år 1876 var 1,936, hade för år 1880 sjunkit till 1,678 eller med 258 personer på dessa få år; och om man äfven må säga, att

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

skilnaden i dessa senare siffertal icke är så stor, är den dock, i samband med tillverkningsvärdets nedgående, väl förtjent att tagas i allvarligt öfvervägande. Utskottet erkänner, att införseln särskildt af sulläder sedan medlet af sist förflutna årtionde i hög grad tillvuxit, enär den år 1875 utgjorde 1,662,050 skålpund och år 1880 uppgick till 3,959,585 skålpund; men att samtidigt värdet af den inhemska tillverkningen af denna vara nedgått högst betydligt (från 3,522,171 kronor år 1874 till 1,631,143 kronor år 1880). Nu är det visserligen sant, att sulläder är en nödvändighetsvara — och icke lärer väl någon kunna bestrida detta —, men det måste dock, å andra sidan, medgifvas, att det finnes jemväl andra lika nödvändiga tillverkningar, som åtnjuta förmånen af ett visst tullskydd; och under sådant förhållande kan jag icke inse, hvarföre denna näring skall ställas i sämre vilkor än andra, af hvilka några måhända äro i detta hänseende mera gynnade än nödigt är. Ett faktum är — hvilket den talare, som först yttrade sig angående denna punkt, också framhöll — att tullen å sulläder från 37½ öre, som åsattes på 1850-talet, blifvit nedsatt först till 25, sedermera till 15 och 10 öre samt slutligen år 1875 till 6 öre. Att under denna tid en hel mängd lädertillverkare måst upphöra med sin rörelse, är naturligt; ty yrkets bedrivande är naturligtvis beroende af den kapitalstyrka, som yrkesidkaren måste ega för att kunna bestå i täflan med utlandet, hvilket också den näst föregående värde talaren ganska riktigt medgaf. Och om icke för ty en eller annan garfveriidkare lyckats bringa sig upp till en god ekonomisk ställning, torde han egentligen hafva att därför tacka handeln med hudar, men deremot alldeles icke sjelfva tillverkningen.

Samme talare yttrade vidare — och jag ber herrarne lägga märke dertill, då han väl måste anses vara mera sakkunnig än jag — att de små garfveriernas antal minskats betydligt, men han tillade att detta icke hade något att betyda, ty garfveriidkarne vore ändå välbergade. Jag förstår icke huru de kunna vara det, då, såsom han yttrade, rörelsen var så dålig, att den måste nedläggas, så framt man icke får antaga, att de kommit sig upp just derigenom, att de upphört med denna rörelse; men så vidt jag inhemtat, lär förhållandet vara helt annat. Icke må man väl bedöma förhållandet i allmänhet med en hel näringsgren efter den omständighet, att en eller annan större fabrikant inom detta yrke af åtskilliga omständigheter, såsom till exempel en eller annan synnerligen lycklig konjunktur eller genom en mindre vanlig affärsförmåga, lyckats svinga sig upp till välstånd eller rikedom. Ett obestridligt faktum är emellertid, såsom jag redan antydt, att en hel mängd läderfabriker under det senaste tiotalet måst nedläggas. Jag vill visserligen icke säga, att den då skeddä tullnedsättningen uteslutande varit orsaken dertill, men att densamma varit en verksamt bidragande orsak, det tror jag mig kunna antaga.

Jag instämmer, Herr Talman, i den förste talarens yrkande.

Herr F. G. Sandwall: Talaren på göteborgsbänken ansåg att ifrågavarande näring icke behöfde något skydd, men jag hemställer till hvar och en af Kammarens ledamöter — jag förmodar nemligen att de känna till förhållandena hvar inom sin ort — om icke industrien i fråga gått tillbaka, sedan tullen å läder så väsentligt nedsattes. Så är åtminstone fallet i den ort jag tillhör. Der fans förut en mängd större garfverietablissemang med en omfattande verksamhet, men nu efter tullnedsättningen finnes knappt ett enda som icke måste anses ligga i lägervall. Deras verksamhet är nemligen inskränkt till beredning af det mindre antal budar och skinn, som allmogen förbrukar, och hvilket beredes mot betalning, som lemnar ringa vinst. Det är således påtagligt och behöfver icke bevisas att denna näring är stadd på förfall och derföre behöfver skydd.

*Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)*

Från motsidan utgår man alltid från den synpunkten, att man bör köpa en vara, der man får den billigast, och den principen veta herrar frihandlare att fullfölja ända derhän, att det till slut icke skall finnas något att köpa i vårt land af inom landet åstadkommen tillverkning.

Talaren på stockholmsbänken yttrade, att amerikanarne anse fördelaktigt att köpa svenska kohudar, derföre att de äro bättre än de amerikanska. Det är också hvad jag påstår, men jag påstår derjemte, att man erhåller bättre läder om hudarne beredas efter svensk än efter amerikansk metod, och att det således kan vara skäl för att konsumenterna få betala något mera för den bättre varan än för den sämre.

Min granne här framför mig har anmärkt att tullen på sulläder är i Norge 23 öre per kilogram. Härtill vill jag foga den upplysningen, att, enligt tyska tulltaxan, hvilken jag har här i min hand, drager denna artikel en tull af 32 öre per kilogram. Och det är väl då icke för mycket att läderfabrikationen i Sverige äfven erhåller skydd, efter som man anser detta nödigt inom andra länder. Om vi fortsätta att pressa ned tullen på denna artikel — vi kunna lika väl, om vi anse principen riktig, alldeles taga bort den — kommer detta att leda derhän, att garfverirörelsen alldeles upphör, och slutligen kommer man då till det resultatet, att det icke finnes någon person med fackkunskap att tillgå för att bereda hudarne af de djur, som inom landet slagtas, och hvilka hudar man önskar få beredda för eget behof, utan är man då hänvisad till okunniga personer, som taga sig för att garfva utan att känna sitt yrke.

Talaren på stockholmsbänken ansåg att det icke vore någon olycka, om läderberedningen inom landet upphörde; det vore lika bra, menade han, att köpa denna vara utifrån. Ja, så kan en importör, som han är, tala, men icke en svensk industriidkare. Man ger naturligtvis ett mindre antal arbetare sysselsättning såsom importör än om man sjelf bereder råvaran.

Herr Hedlund har i sin reservation särskildt framhållit, hurusom landets näringar gått framåt under de två sista decennierna.

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

Det bestrider jag icke och det gör sannolikt icke någon med mig liktänkande; men frågan är, huruvida denna utveckling skett på ett sundt och klokt sätt eller om den är grundad på svindleri. Som hvar och en af herrarne nogsamst känner, har under denna tid upplånats betydliga summor för jernvägsbyggnader och andra företag för statens räkning, nemligen:

1870	40	millioner	kronor.
1872	24	»	»
1875	50	»	»
1876	36	»	»
1878	27	»	»
1880	40	»	»

När dessa penningar utströddes kring landet, så var det helt naturligt att många personer kommo att använda dem på ett oförsigtigt sätt: de bildade bolag, anlade stora och dyrbara fabriker utan att kalkylera om de kunde afsätta fabrikaten, med ett ord: inlåto sig på svindlande affärer. Hafva dessa företag gifvit det resultat, som grundarne hoppats? Nej, visst icke. Under åren 1874 och 1875 började i allmänhet prisen att falla och de lysande företagen kunde ej bära sig. Således är det icke sagdt, att en stark utveckling af en mängd fabriker inom landet vid en viss tidpunkt bevisar, att denna utveckling varit sund och normal. Vare sig staten eller den enskilde grundar något företag på skuldsättning, är det förkastligt, och det påminner mig om ett samtal, som egde rum mellan två personer, hvarvid en af dem yttrade om en tredje person: »den der karlen, må du tro, är en ovanligt driftig man; han började sin affär med två tomma händer och nu har han uppdrifvit den så att han gjort konkurs med flera millioners skuld, men inga tillgångar». Nog kan man drifva upp affärer till en tid öfver måttan, men icke följer dermed alltid och nödvändigt någon garanti för deras soliditet.

Då jag nu påpekat — hvilket jag ej velat försumma att göra — att vi ständigt och jemt skuldsätta oss för att utvidga vår industri, så frågas: är detta rätta sättet att gå tillväga? Skola vi fortfarande uteslutande bygga hela vårt hopp på afverkningen af våra skogar och på exporten deraf? Jag tror ej att detta kan gå i längden, synnerligen som skogarne, genom det sätt på hvilket de sköflas, skola inom en icke aflägsen framtid visa huru oklokt man hushållat med denna, som outtömlig ansedda guldgrufva. Det enda sättet, enligt mitt förmenande, att komma till en bättre sakernas ställning är att understödja jordbruket och industrien samt att göra allt för att qvarhålla de många friska arbetare, som nu lemna ett älskadt men otacksamt fosterland för att i främmande land söka sig bättre utkomst — det enda sättet så väl för enskilde som för kommuner och staten är att arbeta och spara samt försöka betala af på sina skulder eller åtminstone utan nya skuldsättningar betala

upplupna räntor på dem, och således icke ständigt och jemt samka på sig nya skulder. Mine Herrar, jag vill ej längre inveckla mig i industrien i dess helhet, utan jag har endast framkastat dessa anmärkningar såsom ett svar på Herr Hedlunds förespeglingar om den blomstrande industrien inom landet. Jag vill nu endast på det lifligaste förorda bifall till den högre tullsats, som blifvit föreslagen å sulläder, eller 24 öre per kilogram, och jag är fullkomligt öfvertygad om, att denna tullförhöjning i hela landet skall helsas med glädje och tillfredsställelse.

*Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)*

Herr Magnus Andersson: Herr Talman! Mine Herrar! Att jag icke har för vana att uppträda och klandra hvad Kongl. Maj:t föreslagit och vederbörande Utskott tillstyrkt, torde vara för Kammararen bekant, och jag vill ej heller göra det nu, oaktadt jag är af en annan mening än Utskottet. Jag är detta icke derföre att jag vill bedöma, huruvida garfvarne kunna existera eller icke med bibehållande af den nuvarande lädertullen — det må vara deras ensak — utan derföre att jag och de med mig likställda se på folkets bästa och känna, att folket derigenom får göra betydliga uppoffringar; och detta af tvenne skäl. Det ena skälet är, att, då jag i forna dagar kunde till en garfvar lemnas in en hud och få den beredd till präktigt sulläder, kan numera en sådan hud icke tagas emot af en landtgarfvar eller smågarfvar. Nej, säga de, vi bereda ej något sulläder, ty det skulle blifva oss aldeles för dyrt, men lemna ni huden för att barkas och kalkberedas, det kan gå för sig, men ej att få den beredd till sulläder. I stället för att då resa in till staden för att få huden beredd, köper man hellre amerikanskt läder till sulläder. Detta är det ena skälet. Det andra är det, att, då man förut, när garfverierna florerade, på den ort jag tillhör hade ganska god afsättning på ekbark, man nu icke kan sälja en enda tunna bark för så högt pris, att det betäcker arbetskostnaden, och således förlora vi äfven i det fallet, derigenom att barken blir osåld och får ligga och försvinna.

Det är för öfrigt så mycket taladt om dessa tullförhållanden, att jag ej vill ingå närmare derpå; men säkert är, att en stor nationalförlust uppkommer genom den lägre tullen på läder, och derföre vill jag vara med reservanternas och yrka på 24 öres tull per kilogram af sulläder.

Herr Granlund: I fråga om tullen på läder har vid föregående riksdag blifvit så mycket taladt och skrifvet och petitionerad, att det egentligen torde vara öfverflödigt att vidare orda i saken. Men Andra Kammararen har nu blifvit lyckliggjord med åtskilliga nya element, som framkommit med nya argument. Den ärade ledamoten från Göteborg har fått en kraftig medbroder i sina handelsprinciper i talaren på stockholmsbänken, och det är med anledning af hans anförande som jag skall be att få yttra några ord.

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

Han sade, att sulläder i Sverige egentligen blott tillverkades af utländska hudar, och detta är till en del sanning. Men ligger det då icke en förtjenst eller en nationalvinst deri, att vi inom landet kunna förädla denna råvara och behålla arbetslönen för dessa utländska hudars beredning? Och är det icke också en stor nytta som landtbrukaren har af garfverierna, i det han nemligen, såsom den föregående talaren äfven påpekade, till dem kan sälja bark, som nu omöjligen kan tillgodogöras, emedan priset derpå å de flesta orter ej ens betalar arbetslönen.

Den nämnde talaren på stockholmsbänken yttrade vidare, att svenska råhudar och skinn, som nu gå till utlandet, ej återkomma till Sverige igen. Jo, det är just detta de göra, men i förädlad form, såsom alla slags ofvanläder, lackeradt m. m. Men hvarföre sätta då våra garfvere ej upp fabriker för sådan förädling? torde man invända. Nej, det lönar sig icke ensamt, utan i förening med sullädertillverkningen. Men om sullädertillverkningen lönade sig, kunde de jemte denna drifva äfven den nämnda affären.

Talaren antog vidare, att denna näring icke dugde att drivas annat än i stor skala och med stor kapitalstyrka. Men månne vi då skola söka qvåsa alla sådana näringar, som ej kunna drivas annat än i stor skala och med stora kapital? Månne det kan vara klokt att omöjliggöra alla små fabriker och verkstäder? Jag tror det icke. Och det är väl känt, huru flera aktiebolag med förenadt kapital försökt sig på denna affär, men förlorat sina kapital och måst nedlägga fabrikerne.

Samme talare på stockholmsbänken upplyste, att han i dag på morgonen fått åtskilliga upplysningar i denna fråga af en läderhandlande. Ja, det bevisar, att den värde talaren icke talat af egen erfarenhet, och upplysningarna på morgonstunden äro kanske icke så fullt exakta, att man derpå kan grunda ett bestämdt omdöme, och icke heller torde de vara alldeles ojäfviga, när de komma från en läderhandlande.

Uti dessa tullstrider äro vi delade i två afdelningar: frihandlare och protektionister. Jag tillhör den senare afdelningen, och gör det af öfvertygelse, men icke, såsom mängen förutsätter hos fabrikanten, af egennyttan, då jag nemligen sjelf förtullar en mängd artiklar, som ingå i min fabrikation, deraf äfven läder och skinn af flera sorter. Så väl på ena som andra sidan påstår man sig vilja skydda arbetaren och befordra hans bästa. Vi arbetsgifvare, som hafva en lång praktisk erfarenhet af det industriella lifvet, vi vilja skydda arbetaren derigenom, att vi vilja hafva skydd för de svenska näringarna, ty i samma mån våra näringar falla, kunna vi icke betala våra arbetare den arbetsförtjenst, de böra hafva, och följden blir, att arbetarne emigrera. Många, ja massor af dugliga arbetare från industrien nödgas för bristande eller ej lönande arbetsförtjenst lemna fosterlandet. Herrar frihandlare säga sig äfven vilja skydda arbetarne dermed, att de vilja göra lifsmedlen billiga och alla dessa

utländska varor billiga. I det fallet, nemligen att vilja befordra arbetarens väl, äro vi således ense, fast vi i afseende å rätta sättet derför gå åt skilda håll. Jag tror, hvad denna punkt beträffar, icke att det är fördel vid att sätta ned tullen på sulläder och få dåligt utländskt sådant för billigt pris; nej, hvad som hjälper arbetaren är att, så vidt möjligt är, skaffa honom arbete, och det göra vi, om vi hejda strömmen af dessa utländska varor, som kunde tillverkas inom landet, om de ej öfverflyglades af importen från utlandet. Hvad kan t. ex. vara en större oegentlighet än att vi införa dessa massor af redskap och maskiner, till hvilken klass en sådan *mängd* af varor hänföras, utan ens så stor tullafgift att den bidrager det ringaste till kostnaden för tulltjenstemännens besvär. Men när vi skola försöka att införa våra tillverkningar i andra länder, så möta genast stora tullar; ty der skyddar man sina näringar. Vid de stora expositionerna hafva våra utställda produkter vunnit erkännande för både soliditet och utseende, men om någon vill köpa dem och derom underhandlar, så mötes man slutligen af ett bleklagdt: »nej, vi kunna icke införa edra varor; de draga för höga tullafgifter». Men vi deremot skola slå upp våra portar på vid gafvel vid dessa tullstrider med andra länder. Vi exportera snart endast våra skogar, som icke så fort återväxa, och de bästa arbetskrafterna genom de många tusende emigrerande arbetarne.

Jag ber, Herr Talman, att få yrka bifall till Utskottets förslag. Så många skäl hafva vid föregående riksdagar, likasom vid denna, anförts till stöd för en tullförhöjning å denna artikel, att jag tycker ingen bör hysa betänkligheter huru han bör rösta.

Herr Herslow: Ingen kan gerna undgå att märka, det stämningen i Kammaren i år är en helt annan än för ett par år sedan ungefär vid denna tid, då likartade frågor förelågo till Kammarens behandling; och det är icke underligt att så är. Vi stodo då under intryck af fyra för landet synnerligen ogynsamma år, det ena sämre än det andra. De hade lemnat efter sig spår så väl i statens finanser som i de enskildes; och näringarne, som icke så lätt lära sig, att efter regn kommer solsken, började frukta att det aldrig skulle komma en solstråle mera. Öfverallt, dels på grund af näringarnes icke obefogade nödrop och dels på grund af yrkanden från dem, som representerade statens behof, framträdde kraf, som vi icke visste huru vi skulle tillfredsställa, och yrkades derför på förhöjda indirekta skatter så väl som på skydd för våra näringar. På några områden segrade ock, som vi veta, dessa yrkanden. Jag säger, att vi kunna icke undgå att märka, att andan nu är en annan; och det är rimligt att så är, derför att tiden är en annan. Näringarne börja hemta sig, såsom en hvar, som är i någon beröring med penningomsättningen i landet, måste märka. Huru pass kraftigt detta skett, visar sig kanske allra mest deraf att en så klen och bedröflig skörd som den år 1881 bragte landet, dock icke lemnat svårare

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

spår efter sig i vårt finansiella lif. Ingenstädes märka vi längre något svårare tryck, en tillväxande lifaktighet spörjes på industriens alla områden och kapitaltillgången är, om ej riklig, så dock tillräcklig, vida mer än man i höstas vågade hoppas. Ja, den allvarliga hemsökelse, som 1881 års skörd innebar för vår allra största näring, har icke hårdare slagit, än mindre krossat den näringen, än att dess målsmän i går med en berättigad sjelfkänsla, för hvilken landet skall hålla dem räkning, förklarade sig starka nog att kunna undvara den tillstymmelse till »skydd», som 1880 års Riksdag förmenade sig lemna jordbrukaren, och kastade undan till och med skynten af den tanken, att landets stora modernäring behöfver stats-hjelp för sin existens, att jordbruket i vårt land behöfver lefva på nåder.

Men det är ej blott förändrade konjunkturer, det är derjemte två års ökad erfarenhet som dikterat gårdagens beslut. Den har allmänne lärt oss hvarifrån det förra trycket kom, liksom man ock redan kommit under fund med, huru föga bevändt det varit med det 1880 förlånade jordbrukskyddet. Vi hafva lärt oss inse, att konjunkturernas vaxlingar äro lika nödvändiga och nära nog lika regelbundna som årstidernas vaxlingar. Det är en märklig iakttagelse man gjort, att i detta århundrade hela världens industri varit så att säga stäld på en tioårig cirkulation, i hvilken 7:talet betecknar det hårdaste trycket, krisen; under 8 och 9 ligger företagsamhet och industri i domning, och sedan börjar det nya lifvet åter med det nya decenniets första år; de kulminera under 2, 3, eller 4; derpå går det åter baklänges igen. 1847, 1857, 1867 och 1877 voro sådana svåra år och jag tror att vi göra klokt, om vi beräkna något sådant för 1887 också. Det hela beror på lagar inom den stora industrien och den finansiella världen, hvilka förefalla lika säkra, om ock lika svåra att fullt bevisa och uträkna, som de lagar, hvilka beherska den fysiska världen. Klar nog är emellertid den allmänna gången. Efter en kris inträder ett allmänt stillestånd; produktionsarbetet är förlamadt af slaget; kapital öfverflöda på grund af bristande företagsamhet, den allmänna arbetsinkomsten sjunker, räntan är låg. Slutligen kommer begäret att använda detta räntelösa kapital, företagen börja, penningarne strömma till, det ena företaget manar fram det andra och lyfter det upp på sina skuldror; »grundningstiden» är inne; slutligen är man på tinnarne. Då stramar det något litet; slutligen brister det på en punkt och hela pappers-tornet rammar ned. Det går, som sagdt, på en cirkulation af ungefär 10 år; ingen under 9 eller öfver 11. Vi äro nu inne på de första åren af serien; det märktes nog på 1880 års Riksdag, att vi då stodo under påverkning af seriens sista år.

En särskild egendomlighet vid 1880 års riksdag skall jag tillåta mig erinra om. Knappast kunna vi hafva glömt, hvad som bildade utgångspunkt och uppslagsända för den rörelse af protektionism, af skyddstullsanda, som då utbredde sig. Sullädet spelade

här just hufvudrollen; det var det inledande motivet i Ouverturen, angifvande den grundton, som slogs an, och förblef äfven det dominerande temat vid alla förhandlingar. Det gick så långt, att man kunde knappt, icke ens utom Riksdagen, sammanträffa med 2 eller 3 riksdagsmän utan att höra talas om sulläder, hemlock och garfware. Luften var riktigt impregnerad af sulläder. Jag tror, att den, som känner de tre sista årens protektionisthistoria utanför och ännu mer innanför Stockholm, samt den agitatoriska verksamhet, som hufvudsakligen leddes från Stockholm, skall förvånas öfver, att icke redan år 1880, då stämningen obestriddigen var för skyddstullar, på grund af den ekonomiska ställningen, det gick med glans, åtminstone för denna artikel. Då pröfvades likväl i allmänhet alla skäl, som kunde anföras för saken, och framlades ovanligt talangfullt af en man, som tagit denna sak såsom, om icke sitt lifs mission, åtminstone såsom sin mission för den riksdagen. Men ändå gick Riksdagen icke in i den fällan. Det skulle förvåna mig, om Riksdagen nu år 1882 skulle hafva lust att lemna sitt bifall till yrkandet. De argument, som 1880 anfördes, äro till en del försvagade, stämningen en annan, och jag skulle förvåna mig om, när jordbrukarne säga: »vi vilja för vår del icke veta af detta qvaeksalfveri, som icke gagnar oss; vi vilja ingenting hafva af detta skydd, som förespeglas oss i den eller den inregistreringsafgiften», — det skulle förvåna mig, säger jag, om de samtidigt skulle besluta att till fördel för en enda näring, och dertill en näring, som under gynsamma år lemnar sina idkare en ovanligt stor behållning, landet skall underkasta sig en skatt, som drabbar icke blott dem sjelfve, utan äfven deras hustrur, barn och tjenstefolk, med ett ord att i ökad grad beskatta den stora skoslitande allmänheten till förmån för den relativt lilla sullädersproducerande delen.

Sjelfva näringens ställning är också en annan än den man nyss sökt visa — genom åberopade siffror. Tullkomiténs betänkande är lyckligtvis, och jag säger det till denna komités heder, så samvetsgrant uppgjort, att man visserligen kan, om man tager ut derur en och annan siffra, få fram ett visst resultat, som man vill hafva, men på samma gång får genom *alla* siffrorna det korrekta uttryck af saken, som komitén afsett. Det är sant att under åren 1871—1874 tillverkningsvärdet steg på läder med fyra millioner — för läder liksom för allt annat — och att det sedan sjönk under de påföljande åren 1875—1878. Men lika säkert som garfveriernas tillverkningsvärde efter 1875 föll från $7\frac{1}{2}$ millioner kronor till 7, 6 och 5 millioner, lika säkert kommer det att gå upp igen. Fallandet har läderindustrien delat med andra näringar, och kommer äfven att med den dela den stigande konjunkturen. Ty den har *icke* sjunkit med ett enda öre, om vi öfverblicka en längre produktionsperiod, ännu mindre med någon million. Den företedde under åren 1866, 67, 68, 69 och 70 en mycket lägre medeltalsproduktionsiffra än till och med under det dåliga året 1879, och således ännu lägre än 1880, som redan visar stigning. Men deremot har denna näring

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

Ang. tullen å Sulläder.
(Forts.)

underkastats tvånget af en förändring; man har fått öka tillverkningen af andra skinn och läderfabrikat, men minska sulläderstillverkningen. I följd af den amerikanska konkurrensen har man funnit sig föranlåten inskränka produktionen inom den mindre inkomstgivande industrigrenen och lägga hela tillverkningsförmågan på den gren, som gifver inkomst. Håri ligger väl ingen olycka. Året 1881 visar ock en ännu högre tillverkningsciffr, och så vida jag är riktigt underrättad, håller man just i år på att anlägga två nya stora garfverier, ett i norra och ett i södra delen af riket. Detta torde visa, att man i sjelfva verket icke hyser så dåliga framtidsförhoppningar för denna näring.

Jag föreställer mig derföre, att denna Kammare skall fordra mycket kraftiga bevis för det absolut nödvändiga i den föreslagna tullförhöjningen, innan Kammaren finner sig benägen att, särskildt efter de beslut Kammaren redan fattat, gå in på en förhöjd tull till förmån för en näring, som hittills oftast lemnat sina idkare verklig förmögenhet. Sådana bevis ligga ej i det faktum, att denna näring under de dåliga åren träffats af samma slag som alla de öfriga näringarne — allra minst som vi se, att den nu åter börjar lyfta sig och lyfta sig kraftigt. Hvar finnes då det skäl som skulle tvinga oss att till förmån för de burgne pålägga en skatt, som skulle drabba äfven den fattigaste människa i vårt land?

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr *A. Andersson* i Intagan instämde med Herr *Herslow*.

Herr *Hedlund*: Jag ber om ursäkt att jag å nyo begärt ordet. Det var ej min afsigt, men jag vill ej stå inför Kammaren såsom den der skulle kommit med origtiga uppgifter.

Jag vill till en början nämna, att jag delvis blifvit upplyst af en ledamot på stockholmsbänken om att året 1880, för hvilket vi icke hafva några sifferuppgifter i tullkomiténs betänkande, var en vändpunkt i denna industri. Jag förmodar att det icke undfallit den ärade ledamoten af Kommerskollegium, hvars berättelse jag nu har i min hand och som således bör verka något lugnande på honom i afseende på hans farhågor. Det upplystes af den förre talaren att sulläderstillverkningen höjt sig med 25 procent under år 1880. Den siffran kan jag icke i Kommerskollegii berättelse i hast återfinna, men hvad jag finner, det är att den sammanlagda tillverkningen af sulläder och smorläder, som 1879 utgjorde i rundt tal 1,700,000 skålpund, år 1880 steg till 2,870,000 skålpund. Tillverkningen hade således på ett enda år vuxit med öfver en million skålpund. Detta torde vara lugnande för många af herrarne, särdeles för dem, som med ett sådant vemod sett denna närings tillbakagående derför att den fått dela de flesta andra närings öde, nemligen att sjunka under de sista åren. På herrarnes tal låter det, som om denna näring och dess idkare vore de mest olyckligt lottade i hela

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

vårt land. I allmänhet har man dock den erfarenheten, att garfvarne äro kanske de mest förmögne industriidkarne i hela landet, och man har åtminstone från Stockholm den erfarenheten, att garfvarne der icke äro nedtyngde af allt för stora bekymmer. Men jag får med ledsnad säga, att det finnes många andra svenska näringar, som icke befinna sig i ett så gynnsamt läge som garfverierna, trots det att dessa gått tillbaka. Jag vill till exempel nämna skeppsbyggerierna. Hvad säga herrarne om att då 1876, hvilket är det år, som man alltid åberopar när man vill visa de skyddade näringarnes tillbakagång, tillverkades skepp i Sverige för ett värde af 2,669,000 kronor, så uppgick tillverkningsvärdet för år 1879 deremot endast till 1,300,000 kronor, och arbetarnes antal hade nedgått från 2,000 till 900. Hvad skola vi nu göra för att reparera *den* saken? Skola vi lägga tull på våra segel- och ångfartyg? Det skulle icke hjälpa upp näringen. Likaså hafva vi många andra näringar, som befinna sig i en ganska tryckt ställning. Bankrutter hafva under de sista åren inträffat i riklig mängd bland våra köpmän, och ändock säger man oupphörligt, att handeln är den mest lönande af alla näringar, hvadan den ock betraktas med afvoga blickar af många andre näringsidkare. Vi hafva äfven en sjöfart med segelfartyg. Den har på senare tider gått mycket tillbaka i täflan med den allt mer tillväxande ångfartygs-sjöfarten, och som föranledt, att segelfartyg nu säljas för, ett mycket ringa pris. Med ett ord: tidsförhållandena medföra, såsom den siste talaren nämnde, verkningar, som vi sannoligen icke kunna afhjelpa genom tullskydd. En talare på jönköpingsbänken har framställt den meningen, att jag i min reservation skulle framställt en falsk bild af landets utveckling, när jag velat visa att under den friare handelslagstiftning, eller rättare den modifikation af vårt fortfarande ytterligt protektionistiska tullsystem, som år 1864 vidtogs, vårt näringslif inträdde i ett bättre sakens tillstånd. Jag tror, att om man läser det tabellsammandrag öfver fabrikerne, som är tullkomiténs betänkande vidfogadt, man skall finna, att våra fabrikers tillverkningsvärden sedan år 1860 vuxit från 69 millioner kronor till 142 millioner kronor år 1880 och således med ett icke ringa belopp. Men man finner der äfven andra ganska märkliga siffror, som böra vara lärorika för dem som hysa intresse för vårt lands näringslif. År 1861, då vi hade ett högt tullskydd, till hvilket såsom till de egyptiska köttgrytorna den ärade talaren likasom många med honom så lifligt längtar tillbaka, uppgick tillverkningsvärdet af svenska fabriksalster till 74 millioner kronor. Derefter sjönk detta värde, allt under tullskyddet, år 1862 med 4 millioner till 70 millioner och 1863 med ytterligare fyra millioner till 66 millioner. Så kom detta famösa år 1864, då vi enligt protektionisternas åsigt ingått på den allmänna ruinens bana. De af denna Kammares ledamöter, som då deltog i tullstriderna, torde kunna erinra sig hvilken allmän förödelse, som förutspåddes skola blifva en följd af de tull-lindringar, som i den första franska

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

handelstraktaten bestämdes. Men år 1866 uppgick redan tillverkningsvärdet till 83 millioner kronor, hvarefter det under det dåliga året 1868 gick ned med några millioner för att derpå åter stiga till 82 millioner år 1869, till dess det slutligen det lysande året 1876 växte ända till 173 millioner. År 1879 föll tillverkningsvärdet å nyo till 134 millioner, men steg åter med 8 millioner kronor år 1880, då det uppgick ända till 142 millioner kronor. På alldeles samma sätt förhåller det sig med beräkningen af antalet fabriksarbetare. Man har sålunda icke rätt att såsom protektionisterna draga slutsatser af det förhållandet, att fabrikationen under något enstaka år har gått ned och fabrikerne minskat sin tillverkning. Då hafva vi frihandlare väl bättre rätt att såsom argument påpeka det *allmänna* framåtgåendet, när I protektionister söken göra eder ett så stort kapital af den omständigheten, att fabrikationen sjunker under ett enstaka år!

Här har till mig blifvit med mycken patos framställd den frågan, huruvida jag anser dessa fabriker, som äro anlagda med lånade penningar, hvilat på sunda grundvalar, eller om de icke uppstått på konstladt sätt. Jag vill härpå gifva den ärade talaren samma svar, som han skulle gifva sig sjelf, att de *icke* uppvuxit på sunda grunder — de hafva nemligen uppvuxit på tullskyddets osunda grund, och därför hafva också många gått sin undergång till mötes. Just till följd af det stora skyddet kastade man sig, i stället för att hålla sig tillbaka och afvakta rätta tidpunkten, in på nya storartade fabriksanläggningar, som icke kunde bära sig. Det var, säger jag, just det stora skyddet under de goda åren, som lockade till dylika företag och som dref mängen genom en af detta skydd uppmuntrad större anläggning till ruin. Vi åter, som intaga en annan ståndpunkt i fråga om denna sak, tänka så: först när industrien hvilat på sjelfständig grund, då den kan sälja sina alster icke blott inom landet, utan ock till främmande land, eger den full trygghet. Den inhemska komsuntionen beror väsentligen af årsväxten och är dermed underkastad svåra vexlingar. Numera lærer man icke vidare vilja jäfva min beräkning, att skillnaden mellan svenska jordbrukets afkastning ett bättre och ett sämre år — jag talar icke om skillnaden i afkastningen emellan *goda* år och *missväxt*-år — uppgår lågt beräknad till 100 millioner kronor. Hvar och en bör väl inse att en sådan skillnad det ena och andra året i mycket hög grad inverkar på industrien. Således, när i anledning af dåliga skördar den jordbrukande allmänhetens komsuntionsförmåga minskas, måste fabrikationen inom landet af alla slag äfven minskas. Det torde väl vara uppenbart. Och jag kan icke inse, hvarför herrar bomullsspinnare eller herrar garfware skola framför andra tillförsäkras särskilda premier för de dåliga åren.

Samme talare yttrade äfven att jag skulle förklarad, det jag icke ville veta af något som helst skydd för sulläder. Men i Utskottets betänkande är ju föreslaget en tull af 15 öre på denna vara, och denna

tullsats är här ju alls icke fråga om att borttaga. Emot den af de föregående talarne, som upprepade det gamla påståendet, att, om vi icke skydda våra näringar, vi skola blifva hänvisade till att lefva såsom troglodyter och allenast bryta malm ur bergen och nedhugga våra skogar samt sälja trävaror, vill jag anmärka, att vårt svenska fosterland lyckligtvis har så många olika resurser och dertill en så intelligent och kraftig befolkning, så att näringslif af mångfaldiga slag kan hos oss florera. Vi hafva våra för sjöfarten öppna kuster; vi hafva våra vattenfall, vi hafva vidsträckta fruktbara jordrymder, vi hafva vårt jern och våra skogar och vi äro sålunda utrustade med en mångsidighet af hjälpmedel, hvartill måhända intet annat land, Amerika undantaget, kan framvisa motstycke. När man därför samtalar med t. ex. en dansk i dessa frågor, säger han: »Vi hafva visserligen vårt jordbruk och vår sjöfart, men hvad är det mot de hjälpmedel I egen.» Det finnes, jag upprepar det, knappast något land, som är i fråga om naturliga hjälpkällor rikare utrustadt än vårt och, jag vågar tillägga, som har en mera intelligent och kraftig befolkning. Jag tror icke att man då behöfver befara, det ett så utrustadt folk som det svenska skall någonsin sjunka derhän att lefva ett troglodytlif därför att det icke för sina näringar får ett skydd, som i sjelfva verket alls icke är något skydd!

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

Häruti instämde Herr *Svensén*.

Herr Gustaf Jonsson: Jag har hittills varit en tyst åhörare så väl under behandlingen af franska handelstraktaten som äfven under diskussionen om detta tullbetänkande, men jag anser mig dock nu böra tillkännagifva min åsigt i denna fråga, hvilken åsigt hos mig var stadgad redan år 1865, då franska traktaten första gången var föremål för Riksdagens öfverläggning. Min åsigt i dessa frågor har varit den, att man bör söka rättvisan midt emellan ytterligheterna, och jag tror, att man på begge sidorna sökt föra diskussionen något för långt; man söker visa å ena sidan olyckan och å andra sidan välgången för vårt land, om man bifaller det ena eller andra förslaget. Här har yttrats mycket i denna sak af representanter från olika delar af landet, och bland annat har en talare på jönköpingsbanken sagt, att garfverierna i hans hemort numera icke kunna tillverka sulläder. I den ort jag tillhör eger icke detta förhållande rum; der hafva garfverierna visserligen också haft svårt att uthärda konkurrensen, men de hafva dock stått sig, och hvad beträffar barken, säljes den derstädes nu för samma pris som för tio år sedan. Således kunna åsigterna i detta fall vara ganska olika. Såsom lagstiftare måste man väl taga hänsyn till hvad som för landet i sin helhet kan vara bäst och nyttigast, och jag anser det vara nödvändigt att se till, att icke vår industri förqväfvades genom borttagande af sådana tullar, som äro nödvändiga. Ty om man tager i betraktande huru förhållandena i detta hänseende äro i de

Ang. tull å
Sulläder.
(Forts.)

stora länderna, med sina stora kapital och sin låga räntefot, och då man vet att Sverige står i en helt annan ställning, då kapitalen här äro små och räntefoten hög, måste man väl ställa så till, att man har någorlunda lika tullar som dessa stora länder, hvilka hafva rika resurser, och åtminstone icke lägre än våra skandinaviska grannländers.

Jag vill således icke vara med om några höga utan moderata tullar, men, som sagdt är, jag anser dem böra vara lika höga hos oss som i våra grannländer, och i detta fall förefaller mig därför en tull af 24 öre pr kilo för sulläder icke vara för hög.

På dessa nu anförda grunder anhåller jag om bifall till reser-
vanternas förslag i denna punkt.

Herr Ekenman: Som min åsigt i denna fråga redan förut af en talare uttalats, skulle jag kanske icke nu behöft besvara Kam-
maren med något anförande, för så vidt jag icke blifvit så att säga särskildt uppkallad af ett par talare, hvilka nyss haft ordet, nemligen representanterna från Göteborg och Malmö.

Talaren på göteborgsbänken sade, att, skall man skydda en näring, bör man skydda alla eller, med andra ord, om vi skulle hafva skydd för läderindustrien, måste vi också skydda bland annat äfven våra skeppsbyggerier, då denna industri på senare åren gått betydligt tillbaka. Jag tror då att det vore skäl att se till huru förhållandet verkligen är med de särskilda industrierna, synnerligast som vi kunna se det föga uppbyggliga skådespelet af den kolossala utvandring som för närvarande hos oss pågår och som vuxit för hvarje år samt i år synes blifva större än något föregående år. Det vore kanske också skäl att något litet undersöka hvad som är orsaken till detta missförhållande. Det torde väl icke kunna anses att denna utvandring är förenlig med en sund utveckling af våra förhållanden, utan snarare tyder på sjukdom i samhällskroppen. Man säger att denna utvandring icke har någon politisk orsak, ty våra förhållanden i detta hänseende äro tillräckligt lyckliga; de kyrkliga förhållandena kunna icke heller vara anledningen dertill, utan roten till det onda måste sökas på annat ställe, eller på det ekonomiska området. Det kunde väl då kanske vara skäl att se till, hvari detta onda ligger. Jag vill icke vara nog djerf att utkasta den tanken, att detta onda skulle kunna botas endast genom några förändringar i vår tull-lagstiftning, ty för att påstå något sådant har jag icke tillräckligt satt mig in i förhållandena, men jag vågar dock påstå, att deras åsigt, hvilka sysselsätta sig med denna sak och tro att det onda kan häfvas med förändringar i nu gällande tull-lagstiftning, bör upptagas med hofsamhet och icke med löje eller hån.

Representanten från Malmö har sagt, att då Riksdagen för några år sedan fattade beslut i skyddsvänlig riktning, var den allmänna meningen för tullskydd, ty »man visste då icke hvad man borde göra». Det må nu vara att den ärade talaren sjelf icke visste

hvad han borde göra, men att säga, att Riksdagen icke visste hvad den borde göra, det synes mig vara något för starkt, likasom då man i detta fall, såsom samme talare gjorde, kallar Riksdagens beslut i tullfrågorna för ett par år sedan: »qvacksalverier».

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

Rörande den föreliggande frågan vill jag inskränka mig till att nämna, att enligt den utredning, som från en ledamot af tullkomitéen nu erhållits, är det påtagligt, att den ifrågavarande näringen under de senaste åren gått tillbaka samt till och med hotar att gå under, ett förhållande som synes hafva sin grund i de låga tullsatserna; derföre och då denna näring är för landet naturlig och gagnar icke blott dem, som dermed sysselsätta sig, utan äfven jordbruket, som i flera afseenden dertill får lemna råvaran, finner jag fullt skäl att yrka på den högre tullsatsen, såsom reservanterna gjort, hvadan jag förenar mig med dem.

Herrar *Sandberg*, *Angel*, *P. Larsson* i Fohle och *A. Svenson* i Bossgården instämde i Herr Ekenmans anförande.

Herr C. A. Larsson: Jag begärde ordet endast för att något litet beröra den praktiska sidan af denna sak, då man här har talat så mycket och länge om den teoretiska. Jag har gjort den erfarenheten, att då man för några år sedan kunde köpa sig ett par stöflar för 5 kronor, får man nu för desamma betala 14 à 16, ända till 20 kronor. Skulle man nu kunna hjälpa upp detta genom en högre tullsats å sjelfva lädret, hvaraf stöflarne tillverkas? Det förvånar mig verkligen att Kammarens ledamöter vilja genom ökad tull fördyra priset på en nödvändighetsartikel, som redan förut är så dyr, att många finnas, som knappt kunna skaffa sig ett par stöflar.

Skulle emigrationen kunna hämmas genom att man lade en skatt på stöflar, så vore det icke svårt att få bort detta onda. Men för min del tror jag icke, att man genom ännu mera förhöjda skatter kan lyckas narra befolkningen att stanna kvar i landet. Det torde derför ej vara skäl att lägga nya skatter på oss sjelfva endast för att låta garfvarne förtjena litet mera, i all synnerhet som detta yrke, der det icke undantagsvis är bygd på osäker grund, i allmänhet bär sig godt. I Norrköping timade ett fallissement här om året, men det berodde troligen på någon öfverspekulation. Kan detta hjälpas genom förhöjda tullsatser, så är ingenting lättare. Men så lyckligt är det icke, och jag vill att åtminstone landtmännen skola vara så sluge, att de icke låta lura sig att pålägga några nya skatter för att bereda garfvarne dyrtidstillägg, utan jag yrkar för min del bifall till Utskottets förslag.

Herr *Magnusson* förenade sig med Herr C. A. Larsson.

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

Herr Jöns Rundbäck: Den slutsats, hvartill den ärade talaren på östgötabänken kom, är den mest besynnerliga jag hört. För att ett par stöflar förr kostade 5 kronor, men nu kosta ända till 20 kronor, så vill han hafva bort tullen på läder. Hvad är det då, som åstadkommit denna prisstegring? Jo, just frihandeln. Den ärade talarens bevisföring förefaller mig, som sagdt, mycket märkvärdig och han har, om än ofrivilligt, genom sitt uppträdande bevisat, hvad jag och flere med mig ofta sagt, att tullfrihet, icke tull, oftast mest fördyrar varor.

Hvad åter beträffar Herr Hedlunds sifferuppgifter angående garfverierna, så finner man, om man ser på den statistiska utredningen, att tillverkningen af sulläder på 1860-talet steg till 2 å 2 $\frac{1}{2}$ millioner kronor. Så var äfven förhållandet under förra hälften af 1870-talet. Sedermera har den deremot varit i jemnt nedgående under senare hälften af 1870-talet, då den äfven var lägst. Huru förhåller det sig åter med införseln? Under de fem första åren på 1860-talet infördes sulläder till ett belopp af endast 3 å 5 hundratusen kronor. Införseln varierade derefter hela tiden mellan 3 och 5 hundra tusen kronor, men på 1870-talet har införseln tagit fart och gått upp till 1, 2 å 3 millioner kronor. 1876, eller året efter den senaste stora tullnedsättningen, steg den tvärt med till 1,100,000 kronor och är nu uppe i nära 4 millioner kronor. Siffror tala. Här visa de uppenbart och klart, att 1875 års tullnedsättning medfört å ena sidan den inhemska tillverkningens stadigt fortgående sjunkande och å den andra en allt jemt växande import.

Jag ber att få begagna mig af tillfället och omtala för herrarne en händelse ur det dagliga lifvet, som kanske i någon mån kunde belysa de nu föreliggande förhållandena. Jag känner en person, mycket praktisk och duglig i alla afseenden, som hade en stor garfverifabrik, hvilken han skötte med all den insigt och omtanke, som man af en driftig och i sitt yrke erfaren man kan pretendera. Sina kunskaper uti facket hade han inhemtat dels inom landet, dels utomlands. Efter tio års förlopp sålde han sin fabrik och blef läderhandlare. Då jag för ett par år sedan träffade honom, frågade jag honom om anledningen dertill. Han svarade då: »Garfveriyrket är så besvärligt. Arbetarne hafva så stora pretentioner, ty det är ett svårt arbete, och jag kunde knappast förtjena så mycket att jag kunde hålla affären uppe. Nu har jag blott en bokhållare, som sköter kontorsgöromålen och expedierar mina kunder i landsorten, ty jag har kunder nästan i hvar enda stad, under det jag för det mesta reser utomlands för att der upptaga order. På det sättet har jag i stället för att jag förut knappt disponerade ett rörelsekapital på 10,000 kronor, nu blifvit en såverad karl.» Och jag kan tillägga, att jag för min del tror, att han nu eger en half million. Hvilket är sålunda fördelaktigast, att handla med läder eller att tillverka det? Hvilket är svårast? Hvilket fordrar det största kapitalet? Onekligen måste det vara fördelaktigare att handla med läder, ty en

läderhandlande, som kan omsätta kapitalet tre à fyra gånger årligen, behöver icke så stort förlagskapital som en garfware. Jag för min del skulle derföre icke vilja råda någon garfware att fortsätta med sin näring. Men är det nu så att man vill hafva garfverinäringen kvar, så tror jag att det är bäst att bifalla reservanternas förslag. Och då jag icke vill vara med om att förstöra denna näring, så kommer jag att rösta för reservanternas förslag.

Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)

Herr Olof Jonsson: Då jag deltagit i det slut, hvartill Utskottet kommit i denna punkt, torde det tillåtas mig att angifva några ytterligare skäl för min åsigt än dem, som i Utskottets motivering finnas framställda. Säkert är, att skulle man fästa sig vid de resultat, som de olika näringarna 1878—1879 lemnade, så skulle man knappast kunna uppgifva en enda näring, som icke gått tillbaka i jämförelse med hvad den var under de föregående goda åren, och att om man på den grunden skulle anse sig befogad att hjälpa upp dem med skydd, så skulle man få gå tulltaxan rundt och vidtaga samma åtgärd. Enär sulläder är en nödvändig vara för allmänheten, så kan det väl icke vara välbetänkt att på grund af ett par års exceptionella förhållanden fördyra den, innan man sett om felet är konstant, och det är detta motiv som gjort att Utskottet, oaktadt lädertillverkningen under de senare åren gått ned, icke ansett sig böra tillstyrka den begärda tullförhöjningen. Visar det sig deremot att denna industri icke kan taga upp sig under nuvarande tullar, hvilket den dock på sista tiden börjat göra, då kan det vara tid på att höja tullsatsen, såsom motionären föreslagit, men för närvarande tror jag att det hvarken är behöfligt eller klokt att göra det.

Hvad Herr Rundbäcks invändning mot Herr C. A. Larsson beträffar, så må han komma i håg att det finnes olika stöflar här i världen. Den, som vill hafva becksömsstöflar, torde kunna köpa sådana för samma pris som förr. Men saken är den, att vi vilja hafva bättre skodon nu än förr, och derför ställer sig priset nu högre.

Jag anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Hedlund: Jag skall be att få rätta ett misstag i den beräkning, jag gjorde då jag nyss hade ordet, ty jag vill icke att man skall kunna säga att jag genom att lemna vilseledande uppgifter sökt att bereda framgång åt min åsigt. Jag uppgaf, att den sammanlagda tillverkningen af sulläder och smorläder för år 1880 uppgick till 2,870,000 skålpund. Men när jag läser närmare Kommerskollegii uppgift, så finner jag, att der står tillika: »diverse och skinn», hvilkas betydelse varit större än jag föreställt mig, då under denna rubrik i tullkomiténs berättelse möter för 1879 siffran 900,000, hvilken bör tilläggas den åberopade summan af 1,700,000. Härmed höjes *hela* tillverkningen för 1879 till 2,600,000, hvadan tillväxten för 1880 således varit icke omkring *en million*, utan blott något öfver 200,000.

Ang. tullen å Sulläder. Jag har varit mycket angelägen att få göra dessa rättelser, innan omröstningen kommer till stånd.
(Forts.)

Herr Lyth: Här hafva i dag gjorts så vackra blomstermålnin-
gar öfver vårt lands tillstånd, isynnerhet af min ärade vän på gö-
teborgsbänken, att jag icke kan annat än beklaga, att de ty värr
icke äro lika sanna som vackra. Vårt lands ställning är icke så
lycklig, som man här velat framhålla. Åtminstone är ställningen i
den ort jag tillhör mycket dålig. I dessa dagar hafva der jordeg-
domar försålts under halfva taxeringsvärdet. Våra näringar gå icke
framåt, utan tillbaka. Med afseende på den näring här är i fråga,
kan jag nämna, att det finnes garfvare som lemnat fosterbygden
och afrest till Amerika i följd af brist på arbete. I fråga om ar-
betaren och hans bästa får jag säga, att det är just arbete som han
behöfver. Arbetaren lever icke af billigt pris å konsumtionsartiklar
eller af fri religionsutöfning, utvidgad politisk rösträtt och dylikt,
utan han lever af arbete. Det är brist på arbete som gör att han
flyttar ur landet, och Riksdagen bör derföre tillse, att arbete icke
fattas honom. För detta ändamål bör också Riksdagen understödja
våra näringar; och om den nu ifrågavarande näringen minskat sin
arbetsstyrka med 258 personer, så är det otvifvelaktigt skäl att å
denna näring återvinna bortgångne arbetare genom den ifrågasatta
lilla tullförhöjningen.

Jag anhåller således att tullen å ifrågavarande artikel må be-
stämmas till 24 öre per kilogram.

Herr Magni instämde i detta yttrande.

Herr Herslow: Jag hemställer huruvida det icke, efter som det
ännu återstår oss flera tullfrågor att behandla, kunde vara skäl att
söka undvika att i diskussionen inblanda alla möjliga argument, som
icke höra till saken, såsom t. ex. representanten på gotlandsbänken,
då han nyss talade om att på Gotland egendomar sålts under halfva
taxeringsvärdet. Kan det sjunkande fastighetsvärdet på denna ö verk-
ligen hänga tillsammans med sulläderstullen och bero af huruvida
denna tull skall utgå med 15 eller 24 öre per kilogram!

Det är en annan sak, som man med största ifver försöker in-
blanda i alla möjliga ämnen, nemligen emigrationen. Intet ärende
kan här behandlas, det må nu gälla försvarsväsendets ordnande, för-
slag till ett stadgande i kyrkolagen, en skattefråga, en rösträtts-
fråga, en tullfråga, med ett ord hvilket ämne som helst, utan att
emigrationen skall användas som argument. Det egendomliga är,
att det duger lika bra på hvilken sida som helst; sedan jag använt
det så, att det tjenar min sak, kan min motståndare öfvertaga det
och bruka det till förmån för sin mening. Måne det icke vore
skäl att alldeles lemna ute ett dylikt argument, som kan begagnas
lika bekvämt till allt och af alla?

En talare, som påstod sig vara uppkallad af mig, ehuru jag måste bekänna att jag hvarken kallat på honom eller tänkt på honom, har användt emigrationen såsom argument äfven för förhöjning i tullen å den artikel, hvarom nu fråga är. Han har emellertid redan från östgötabänken fått det enda svar, som kunde gifvas honom. Med utvandringen kan då sulläderstullen omöjligen ha något att göra — så vida han ej möjligen tror, att emigrationen skulle stoppas genom att fördyra vandringsstöffarne!

*Ang. tullen å
Sulläder.
(Forts.)*

Som jag motser, att, när vi väl fått slut på denna läderfråga och hunnit till kritan och majsen, man med precis samma skäl som nu skall komma fram med emigrationen, så tillåter jag mig hemställa, om ej för denna enda gång berörda argument kunde lemnas ur räkningen, efter som det bevisar rakt ingenting.

Herr E. G. Boström: Jag vill börja på samma sätt som den föregående ärade talaren och erinra, likasom han, att det ännu finnes många punkter kvar i betänkandet att behandla, och i anledning deraf hemställa till honom och flere för öfrigt, om det ej vore skäl att något förkorta sina yttranden.

Härmed förklarades öfverläggningen slutad. Herr Talmannen framställde propositioner så väl på bifall till motionärens förslag som ock på afslag derå och bifall i stället till hvad Kongl. Maj:t i förvarande hänseende föreslagit; och fann Herr Talmannen svaren hafva utfallit med öfvervägande ja för den senare meningen. Som votering blef begärd, skedde uppsättning, justering och auslag af en voteringsproposition, lydande sålunda:

Den som, i fråga om Bevillnings-Utskottets i 15:de punkten af Betänkandet N:o 10 gjorda hemställan, vill, att Kammaren, med afslag å ifrågavarande af Herr E. G. Boström väckta motion, må bifalla hvad Kongl. Maj:t i ämnet föreslagit,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner nej, har Kammaren, i enlighet med hvad i berörda motion hemstälts, beslutat att tullsatsen å Sulläder och Bindsulläder samt hvitgarfvade (alunerade) äfvensom sämskade hudar och skinn skall bestämmas till 24 öre per kilogram.

Omröstningen försiggick och visade 101 Ja mot 87 Nej; i följd hvaraf beslut fattats i enlighet med Ja-propositionen.

Punkten 16.

Med afslag å Herr E. G. Boströms ifrågavarande framställning, biföll Kammaren hvad Kongl. Maj:t i ämnet föreslagit.

Punkterna 17—19.

Biföllos.

Punkterna 20 och 21.

Med afslag å Herr E. G. Boströms motion i de delar, hvarom dessa punkter handlade, godkände Kammaren hvad Kongl. Maj:t i samma ämnen föreslagit.

Punkten 22.

Bifölles.

Punkterna 23 och 24.

Med afslag å ifrågavarande motioner, godkände Kammaren hvad Kongl. Maj:t i hithörande ämnen föreslagit.

Punkten 25.

*Ang. tull å
Krita.*

Ledamoten af Första Kammaren Herr *Jöns Pehrsson* hade i sin motion N:o 32 framställt följande förslag: »att Riksdagen för sin del beslutar antingen en införseltull på malen krita, som i det närmaste motsvarar den förut gällande, eller ock den af Kongl. Maj:t till 1880 års riksdag föreslagna tullen af 50 öre per 100 kilogram, eller en högre, t. ex. 1 öre per kilogram».

Rörande detta förslag hade Utskottet tillstyrkt, att samma förslag måtte lemnas utan afseende.

Enligt anteckning å Betänkandet voro reservationer beträffande artikeln *Krita* inom Utskottet anmälda dels af Herrar *E. G. Boström, Reutersvärd, N. Fock, J. N. Boström, Svensson, Fogelin* och *Lönegren*, som för sin del yrkat, att krita, malen eller slammad, skulle åsättas en införseltull af 0,5 öre per kilogram, dels ock af Friherre *Barnekow*.

Herr E. G. Boström anförde: Under åberopande af de skäl i reservationen finnas angifna, hemställer jag att rubriken måtte erhålla följande lydelse:

»Krita, hvit, och kritsten:
 omalen..... fri,
 malen eller slammad ... 1 kilogram 0,5 öre.»

Ang. tull å
 Krita.
 (Forts.)

Friherre Fock: Jag anhåller att få yrka bifall till Bevillnings-Utskottets hemställan.

Vidare yttrades ej. Herr Talmannen gaf propositioner dels på afslag å Herr Jöns Pehrssons förevarande motion och bifall i stället till Kongl. Maj:ts förslag i ämnet, dels ock på antagande af det förslag, som i Herr E. G. Boströms med fleres hit hörande reservation blifvit framställt; och förklarade Herr Talmannen sig anse röst-öfvervigt förefinnas för den förra meningen. Votering begärdes, med anledning hvaraf en så lydande omröstningsproposition uppsattes, justerades och anslogs:

Den som, i fråga om Bevillnings-Utskottets i 25:te punkten af Betänkandet N:o 10 gjorda hemställan, vill, att Kammaren med afslag å Herr Jöns Pehrssons ifrågavarande motion må bifalla hvad Kongl. Maj:t i ämnet föreslagit,

röstar Ja;

Den, det ej vill,

röstar Nej;

Vinner Nej, har Kammaren i enlighet med Her E. G. Boströms med fleres vid Betänkandet fogade reservation beslutat, att artikeln Krita i tulltaxan skall erhålla följande lydelse:

»Krita hvit, och kritsten
 omalen fri
 malen eller slammad 1 kilogram 0,5 öre.»

Votering anställdes och utföll med 79 Ja mot 68 Nej, hvadan Kammaren beslutit enligt Ja-propositionen.

Punkten 26.

Med afslag å Friherre Klinckowströms ifrågavarande framställning, godkände Kammaren hvad Kongl. Maj:t i ämnet föreslagit.

Punkten 27.

Af Kongl. Maj:t var föreslaget, att artikeln *Majs*, som 1880 års Riksdag beslutit åsätta en tull af 1,5 öre per kilogram, måtte blifva tullfri.

Ang. tull å
 Majs.

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

Deremot hade Herr *E. G. Boström* i sin ofta nämnda motion yrkat, att Majs måtte underkastas införseltull med 1 öre per kilogram.

Utskottet hade hemställt, det Riksdagen ville besluta, att artikeln Majs, omalen eller malen, skulle vara tullfri.

Mot denna hemställan hade Herrar *E. G. Boström, Reutersvärd, N. Fock, J. N. Boström, Svensson, Fogelin* och *Lönegren* inom Utskottet reserverat sig under yrkande, att rubriken Majs i tulltaxan skulle erhålla följande lydelse:

Majs, omalen eller malen 1 kilogram 1 öre.

Efter uppläsning af Utskottets hemställan yttrade

Herr *Ola Månsson*: Efter den utgång, som de i går och i dag behandlade tullfrågorna rönt, torde det icke tjena till mycket att uppträda och yrka afslag å Utskottets hemställan i denna punkt. Men då jag icke tror att vårt land på något sätt lyckliggöres dermed, att införseln af majs göres tullfri, så vill jag för min del åtminstone fritaga mig ifrån att hafva medverkat till något sådant.

Såsom vi alla veta, användes majsens i vårt land väl hufvudsakligen till bränvinsbränning, och äfven om det kan vara möjligt att den genom sitt affall är nyttig äfven som kreatursfoder, torde den dock icke vara till mera nytta i sistnämnda afseende än det affall, som uppkommer då bränvin beredes af något annat sädesslag eller af potatis. Nu är förhållandet åtminstone i min hemort, och jag tror mig veta äfven på andra trakter, att jordbrukaren vanligen betalar sina utskylder med den inkomst han har af att försälja sin potatis, men detta skulle naturligtvis blifva svårare för honom, om tullen på majs borttoges. Det synes mig därför, som om det icke vore välbetänkt att bidraga till något sådant, och detta desto mindre som, när man betänker att bränvinshandteringen ju icke är en af de mest nyttiga och att man allmänt hyser den åsigt, att det kunde vara önskligt om bränvinstillverkningen något aftoge, men genom en tullfri införsel af majs komme bränvinsbrännarne i tillfälle att under hela året fortsätta med sin handtering, nemligen under namn af pressjästberedning. Detta har också åstadkommit en sådan öfverproduktion af bränvin, att man icke ens vet huru mycket af denna vara tillverkas. När man tillika tager i betraktande den dåliga kontroll vid denna tillverkning, som vi under många år haft, så skall man finna att här föreligger en sak, som — vi må nu vara frihandlare eller protektionister — icke är att rekommendera, för så vidt nemligen, som man vill se på den fattiges bästa; och jag tror att icke ens Herr *Hedlund* skulle kunna bevisa, att den skulle kunna lända den fattige till någon nytta. Det skulle verkliggen vara önskligt att Kammaren ville något fästa sig vid denna sak, hvilken verk-

ligen är värd att beakta. Skulle vi icke här i Sverige sjelfva kunna tillsläppa den råmateriel, som för bränvinstillverkningen erfordras, utan nödgas taga densamma från utlandet, så låtom oss då hellre helt och hållet förbjuda denna näring; ty man måste väl erkänna, att vi svenskar behöfva åtminstone så mycket tullskydd, att vi må kunna försättas i tillfälle att betala våra skatter under alla de former, hvori de förekomma, såsom kommunalutskylder, kronoutskylder, fattigskatt o. s. v. Neka till att svenska så väl jordbruks- som industriella näringar af alla slag behöfva skyddas af tullar kunna de väl, men bevisa sin sats äro frihandlarne oförmögne till gent emot en omutlig verklighet, och klart är för mina ögon, att då industri och näringar af alla slag inom landet icke förmå uthärda täflan med andra mera lyckligt lottade länder, så uppstår i första rummet skuldsättning och i andra arbetarens minskade arbetsförtjenst, och hvaraf följden blir att de öfvergifva sin fädernejord och resa till Amerika.

Jag yrkar bifall till reservanternas förslag, att tullen å majs bestämmes till ett öre per kilogram.

Herr Jöns Rundbäck: Om Herr Statsrådet och Chefen för Finansdepartementet nu vore i Kammaren närvarande, så skulle jag verkligen vid detta tillfälle hafva velat frambära mina vördsamma tacksägelser till honom för det yttrande, han hade i går, då han i fråga om att lägga skatt på mjöl sade, att det skulle strida mot alla sunda beskattningsprinciper att göra sådana artiklar som födoämnen till föremål för beskattning. Emellertid vill jag, då Herr Finansministern icke är tillstädes, på detta sätt gifva min tacksamhet till känna. Mine Herrar! det vore godt om dessa af honom uttalade principer blefve genomförda, och jag hoppas att Herr Finansministern och regeringens öfrige ledamöter skola kunna drifva igenom den åsigt, att man icke bör lägga skatt på lifsförnödenheter; men så länge som i Sverige produktion af lifsförnödenheter egt rum, så hafva dessa i allt fall varit och äro drygare beskattade än många andra, mindre nödvändiga varor. Jag tror mig med lätthet kunna bevisa detta, men det kan ock anstå intill dess skattekomiténs utlåtande kommer oss till handa, då jag är viss att deri skall visas, hvilken stor andel i beskattningen svenska jorden och dess arbetare utgöra, såsom t. ex. i afseende å grundskatter, indelningsverk m. m. m. Det är dessa arbetare, denna produktion man hufvudsakligen beskattar. Hvarför icke lemna denna produktion fri och dess arbetare deras levvebröd fritt? Hvarför icke gifva oss landtbrukare samma rätt, som andre hafva erhållit? Huru har man gått till väga, då man gaf friheter åt andra näringar? Jo, t. ex. då man frigjorde jernstillverkningen och tog bort skyddstullen därför, då borttog man äfven tackjernstionden och hammarskatten. Likaså har man borttagit bergverkstionden och kopparräntan. När qvarntullen borttogs, borttog man samtidigt qvarnräntan å dessa verk; men mantalsräntan, som ursprungligen tillkom på det folket skulle få till-

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

stånd att förmåla sin spanmål — denna skatt, denna tull på mjöl få svenske män betala än i dag, vare sig man nu begagnar sig af inländskt eller utländskt mjöl. När husbehofsbränningen borttogs — hvilket jag ingalunda klandrar, för öfrigt talar jag här endast ur finansiell eller nationalekonomisk synpunkt — hvad gjorde man då och hvad har man gjort se'n? Jo man har genom mångdubbel tillverknings- och utskänkningsskatt så fördyrat denna vara, att landtbrukaren, som nu vill använda den så väl som andra, får mångdubbelt betala de produkter, hvaraf bränvinet tillverkas. Detta har man gjort af moraliska bevekelsegrunder, säger man. Åhja — låtom oss ej nu tvista derom, låtom oss endast ihågkomma, att som större delen af landets invånare utgöres af landtbefolkningen, hvars produkter man använder i och för bränvinstillverkningen, så få dessa nu skatta, i och för att erhålla den fabricerade varan, minst lika många millioner som förut 100,000-tals kronor. Detta är och förblifver alltid en skatt och en enorm skatteförhöjning. Nu säger man: ingen tull på lifsförnödenheter, de böra icke fördyras; aldeles riktigt, men rättvisa, rättvisa, mine Herrar, se der hvad jag endast begär. Nu är väl en obestriddig sak, att ju mera majs och spanmål — malen eller omalen — som i landet tullfritt införes, ju mera skall priset å varan falla och det är ju det herrarne åsyfta; men hvad sker med detsamma, jo, att jemväl inom landet producerade landtmannaprodukter falla i pris. Häruti ser mången ingenting annat än godt, och ingenting skulle deremot vara att invända, om blott producenterna af våra egna landtmannaprodukter finge producera dessa fritt; men det är det de långt ifrån få, och just häri ligger stridens kärna, just häri ligger orättvisan och anledningen åtminstone hos mig, hvarför jag är protektionist jemväl då det rör landtmannaprodukter. Skall nemligen fri tafflan ega rum, då böra ock alla band, alla tyngder, alla speciella skatter å den ena så väl som å den andra näringen lossas och borttagas; så har ock, som jag visat, gjorts med andra näringar, men ingen gång med landtbruksnäringen; den har man oafbrutet sökt att lägga tunga på, och hur skall den då kunna täfva? Nej, den kan det icke och derföre blir brödet dyrast och otillräckligast just för dem, som i vårt land framskaffa detsamma. Är detta rättvisa, är det jemlikhet? Och här stå vi landtbrukare och höra på och låta binda oss, under det man lossar banden för andra. — I sanning äro vi värda vårt öde.

Här är sagdt: år 1877 behöfde vi införa 1,800,000 centner rågmjöl, landet var betryckt, grödan var dålig och folket behöfde köpa spanmål; men folket fick ändå lof att betala lika dryga skatter som förut, då deremot fabrikanter eller handtverkare, om de under ett år haft mindre inkomster, också få i förhållande dertill betala mindre skatter. Vi åter få icke under några som helst förhållanden åtnjuta någon lindring. Är detta billigt, är detta rättvist, är detta likhet inför lagen? Sista året hade vi en visserligen vacker, men illa bergad skörd. Fingo vi derför åtnjuta något afdrag eller ned-

sättning i våra skatter? Nej, man kom tvärtom och skrek till oss: taxeringsvärdena å edra fastigheter äro för låga, de måste höjas och — betala, gossar! Jag upprepar ännu en gång min fråga, hvarför man icke behandlar oss jordbrukare lika med andra näringsidkare, så att vi kunna bestå uti en täflan med utländingen? Denna täflan blir i samma mån svår, som skatterna trycka ofantligt olika; men allt detta låtsar man sig icke veta. Derföre ber jag att få ytterligare påpeka, att om vi hade samma friheter som de flesta andra näringar, så skulle jag aldrig hafva uppträdt mot ett förslag sådant som detta. Men hvad kommer att under dylika förhållanden inträffa? Jo, att vi, trots Herr Herslows vackra yttrande, snart nog komma att bege oss bort till utlandet. Af dessa under året utflyttade 55,000 personer voro 50,000 landtbrukare. Vore icke skatterna så tryckande, så skulle folket nog stanna hemma; nu nödgas folket att utvandra; och i samma mån som utvandringen sker, faller svenska jorden i värde, men skatterna å densamma förblifva ändå kvar; man får icke åtnjuta något afdrag, här förekommer icke någon tara eller dylik lindring; tvärtom få vi till städerna betala omkring 10,000,000 kronor; den storartade trävaruindustrien — som rör sig med ett redan färdigbildadt kapital, d. v. s. genom försäljning af mogen skog — har också fått hjälp från oss; ty för att upphjelpa denna industri biföllo vi den franska handelstraktaten, enär det eljest skulle varit svårt för denna industri att täfla med andra länder.

I sammanhang härmed vill jag bemöta ett yttrande af Herr Herslow, hvilken sade att spanmålen var en vara, som kan säljas när som helst och öfverallt. Detta är icke händelsen, åtminstone icke i år, ty af fjorårets gröda vilja högst få köpa, allra minst råg och korn. Detta hafva både jag och många med mig fått erfarenhet af, ehuru jag vet att den ringa quantitet jag haft att afyttra icke var af dålig beskaffenhet; men svaret var litet hvarstades: vi hafva tillräckligt med rysk råg. Jag skall i det hänseendet be att få omtala ännu ett litet exempel. Jag hade tagit hem på försök litet Seelandshafre, som jag sådde på väl odlad jord. Den mognade tidigt och vägde öfver 12 lispund tunnan, då hafren af förlidna årets skörd annars blott uppgår till 8 å 9 lispund per tunna. Hafren var väl rengjord, och vid kontrollanalys visades den vara grobar till 98 procent; men då jag kom till Göteborg för att sälja den, ville man det oaktadt icke betala mig mera än 5 öre utöfver det vanliga priset. Hvad är det då för skäl att täfla?

Vidare åberopades här en engelsk statsman, som hade den ädla ärelystnaden att vilja förskaffa sitt folk fullt upp med bröd och fri spanmål. Det var en mycket vacker ärelystnad, och han fullgjorde äfven i viss mån hvad han lofvat, men det skedde icke på grund af några statsmannagenskaper, utan på ett helt enkelt och naturligt sätt. Och detta sätt har en annan engelsk statsman, nemligen den nuvarande premierministern, en gång förklarad. Han ytt-

*Ang. tull å
Majs.
(Forts.)*

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

rade nemligen en gång i ett tal till arbetare i Manchester, då de jublade vid hans frihandelsuttalanden, följande: Mine herrar, glädjen er icke åt detta, men kommen i håg och glömmen aldrig, att det är icke billiga lifsförnödenheter, som göra arbetaren lycklig, utan hvad som gör honom lycklig, det är att han har arbete och får väl betaldt för sitt arbete. Denne senare statsminister, som eljest hyllar frihandelsprincipen, har dock icke i allmänhet lyckats; det visar tillståndet på Irland. För öfrigt vill jag återropa mig å en annan engelsk författare, och frihandlare till på köpet, nemligen Cair. Han kommer till det resultatet, att den engelske jordbruksarbetaren icke i allmänhet är bättre lottad än slafven. För få år sedan sökte också några strejkande arbetare i en stad att med sig förena jordbruksarbetarne, men de utskickade kommo tillbaka utan att hafva vunnit sitt ändamål och med förklarande, att jordbruksarbetarnes elände var så stort, att de förlorat aktningen för sig sjelfva. Skola vi vilja hafva våra jordbruksarbetare lika vanlottade?

Herr Herslow talade ock om fördyrandet af skjortan och kläderna för arbetaren. Härpå vill jag genmäla: I höstas i November månad var ett stort protektionistiskt möte i Newyork och strax derpå ett stort frihandelsmöte, såsom protest mot de förra. En på det senare mötet uppträdande nationalekonom af framstående betydelse sökte bevisa den ofantliga, skadan af höga tullar och yttrade exempelvis, att om arbetaren visste, att han betalade 6 cents i tull för den blus han bar på sig, skulle han säkerligen rösta med frihandlarna. Då svarade honom en arbetare: Min herre, jag förstår icke era lärda argument, men det vet jag, att jag gifvit $5\frac{1}{2}$ cents för min blus, eller $\frac{1}{2}$ cent mindre än hvartill tullen skulle uppgå. Origtigheten af denna mycket omordade prisbillighet visar sig äfven deraf, att, enligt hvad personer som komma hem från Amerika uppgifva, kläder der fås billigare än här i Sverige.

Det är detta jag velat anföra rörande frågan i dess allmänhet. Ofvergår jag nu till den fråga som här föreligger, eller frågan om majstullen, så framställer sig den frågan, om vi icke hafva här hemma någon sädesprodukt lika god och värderik som majsen. För min del vill jag påstå att så är förhållandet, men då jag väntar mig genfrågan: hur vet han det? så vill jag, likasom i öfrigt i dessa frågor, hänvisa till hvad i sådant hänseende sagts af en auktoritet på detta område. Jag har här i min hand ett arbete af Professor Morén, kalladt »Näringsmedlens sammansättning, värde och pris», och skall bedja att derur få lemna ett par citat: de skola icke blifva långa. Han påvisar huru prisförhållandena ställa sig för de olika sädesarterna, att det vanligaste priset hos oss för lispundet af hafre är 90, för korn 100, råg 110 och hvete 150 öre, hvarefter han fortsätter: »De meddelade siffrorna visa emellertid ett afgjort och betydligt företräde för hafren, som har det högsta näringsvärdet, men det lägsta priset och derigenom blifver den ojemförligt billigaste födan för kreatur, särskildt hästarne, och hvarigenom lätt för-

klaras, hvarföre de praktiske engelsmännen finna det fördelaktigt att för detta ändamål från utlandet inköpa stora förråd af detta sädesslag.» De praktiske engelsmännen anse sålunda bäst att inköpa hafre såsom foderämne, under det att vi utskeppa hafren och i stället importera majs för samma ändamål. Vidare säger han i afseende på hvetemjöl, att »billigheten eller förhållandet mellan pris och värde blifver för 2:da hvetemjöl 1,5 och för 1:ma 1,8 och ändå är priset för 1:ma beräknadt efter svenskt hvetemjöl, som är lika om ej mera närande än ryskt och danskt hvetemjöl, hvilka betalas mycket, ja stundom dubbelt högre än det svenska». Han påstår således, att i näringsvärde det svenska mjölet står högre än det ryska och danska. Slutligen säger han i afseende på majs, att hvad som egentligen utgör dess förnämsta fördel som foderämne är dess stora fetthalt, emdan »fettet såsom bekant ingår i majs i större mängd än i andra sädesslag, med undantag för hafren, som är lika fet». Jag skulle tro att med kännedom om detta det vore bättre att fodra upp hafren än att dertill använda majs, och att den praktiske jordbrukaren borde komma till samma resultat i Sverige som i England.

Jag vill ej uppehålla Kammarens tid längre. Vi hafva redan en gång förut diskuterat denna majsfråga så mycket, att jag ej vidare behöfver upptaga tiden dermed. Jag har vid detta tillfälle endast velat från några synpunkter betrakta saken i dess helhet, och jag hoppas och tror att det skall komma till stånd en lika stor utjemkning för landtbrukaren som för andra samhällsklasser. Då kunna vi räcka hvarandra handen och säga, att det är *ett* folk och en och samma handelspolitik för alla. Men så länge herrarne söka att lägga på vår moder jorden alla tyngder, påstår jag att vi befinna oss på ett lutande plan.

Herr Talman! Jag yrkar bifall till reservanternas förslag.

Häruti instämde Herrar *A. P. Lind, Marcuson* och *J. Andersson* i Knarrevik.

Herr Lönegren: Herr Talman! Jag har reserverat mig mot denna punkt i syfte att majs, malen och omalen, skulle åsättas samma tull som malen spanmål. Men genom voteringen i går afton angående spanmål har denna fråga kommit i en annan ställning. Jag kan ej vara med om att yrka tull på malen majs, då hvetemjöl skall vara tullfritt, ty då komma de svårigheter, som nu äro förenade med förtullningen af mjöl, fortfarande att ega rum, och enligt min åsigt angående tullbeskattningen kan jag icke anse för lämpligt, att omalen majs skulle beläggas med tull, då den malna är tullfri.

Friherre Fock: Jag är egentligen förekommen af den siste ärade talaren, och jag skall dessutom ställa mig till efterrättelse en förut gjord uppmaning att icke vara vidlyftig. Jag skall således icke inlåta mig på vare sig skattepolitikens, nationalekonomiens eller

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

agrikulturkemiens områden, huru frestande det än vore, utau jag skall inskränka mig till att yttra mig om Bevillnings-Utskottets utlåtande N:o 10, punkten 27. Jag vill endast i det hänseendet hemställa till Kammaren om hvad en nödvändig konsekvens fordrar. Här hafva vi under gårdagens lopp bestämt, att spanmål och mjöl af spanmål skola vara tullfria, och i dag att gryn, alla slag, äfven risgryn af finare sorter, skola vara tullfria. Skulle det då vara skäl att lägga tull på majs? Majs är ju egentligen intet annat än en art spanmål, som är ett i många afseenden viktigt råämne. Den är dock ej vigtig uteslutande för bränvinsbränningen, utan den jemförelsevis största delen användes som kreatursfoder. Man har uppgifvit att det skulle vara bättre att dertill använda hafre; men är hafren bättre, så lærer den väl äfven blifva använd. Vi äro väl icke så utan kunskaper, att det skall behöfvas tullagstiftning för att lära folket, hvarned det skall utfodra sina kreatur. Att åter igen lägga tull på majsmjöl, det skulle återföra oss till det tillstånd, som nu eger rum, och nödvändiggöra ständiga undersökningar huruvida det mjöl, som inkommer under benämningen råg- och kornmjöl, är uppblandadt med majs. Det skall då blifva bränvinsbrännarne, som under den formen skola försöka att få in majs. Då jag är öfvertygad att den i går beviljade tullfriheten af hvetemjöl berodde derpå, att man ej kan med lätthet skilja hvetemjölet från rågmjöl eller upptäcka de blandningar, som der kunna ega rum, så förefaller det mig att fullkomligt samma skäl här förefinnes att göra majsen tullfri. Att åter igen göra majsmjölet tullfritt och lägga tull på majs, det är ett förslag, som jag är förvissad om ej skall erhålla många röster af Andra Kammarens klokt tänkande medlemmar.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag.

Herr Nils Petersson: Sedan jag nu så väl under gårdagen som i dag åhört detta tullkrig, har jag känt mig uppmanad att uttala mina tankar i frågan. Jag nämnde att jag ansåg diskussionen för ett tullkrig — och jag tror, att man icke utan skäl kan säga att det så är — och således är det äfven ett inbördes krig, något som jag icke anser vara helsosamt för landet, åtminstone icke för landtbruket.

I förbigående vill jag nämna, att för min enskilda del röra de ämnen, som i går och i dag här behandlats, mig alldeles icke. Jag har således icke något personligt intresse deraf, om någon enda tullsats borttages eller höjes eller sänkes, utan hvad jag ämnar yttra är endast hvad jag anser vara förenligt med vårt fosterlands intressen.

Min åsigt om och uppfattning af tullfrågorna i allmänhet och således äfven denna fråga står i ganska väsentlig strid mot den åsigt, som här i går och i dag segrat och antagligen äfven nu kommer att segra. Jag vill dock säga, och jag har sagt det förut, att jag för min del icke är en så stark anhängare af det protektionistiska

tullsystemet, att jag icke böjer mig för och tager reson af giltiga skäl från motsidan; men några sådana har jag icke hört anföras för de så kallade frihandelsåsigterna. Frihandlarne hylla en viss princip, som de vilja genomföra, och den principen kan nog i teorien vara ganska riktig, men den, som har någon praktisk kännedom i saken, kan icke anse den i tillämpningen medföra någon verklig fördel för vårt land, utan snarare skada, och det är detta som gör skilnaden så stor.

Jag sade att frihandelsåsigterna kunna i teorien vara fullkomligt rigtiga. Frihandels förnämste förkämpe i denna Kammare, Herr Hedlund, har äfven med verklig hänförelse framhållit detta, och detta förundrar mig icke alls, ty frihandelsteorien öfverensstämmer ju med hans åsigt om den eviga freden, d. v. s. det är en sak som man kan önska sig, men som väl aldrig blir en verklighet. När den eviga freden en gång inträffat, då först böra frihandlarnes åsigt bli gällande, ty då behövas ringa skatter och inga arméer. Jag tror nog, att den åsigten är riktig, men icke bör den läggas till grund för den svenska Riksdagens beslut, ty den är af en kosmopolitisk natur. Frihandlarne böra gå ut i verlden och predika den der, ty de tillhöra sjelfve icke någon viss nation, utan äro, lika så väl som deras lära, kosmopoliter. Kosmopoliterna vilja omvända hela verlden, och det vore nog godt och väl, om de blott kunde konsekvent tillämpa sina teorier; men i vårt land, med de förhållanden här existera, behöfver man knappast göra mera än med sund eftertanke tillse, huru deras teorier i praktiken skulle taga sig ut, för att kunna bedöma deras rätta värde.

En talare från Skåne yttrade, att det icke vore så farligt, om frihandelsåsigterna skulle segra här i Riksdagen; den svenske jordbrukaren skulle nog reda sig ändå, ty han har ju kunnat reda sig efter ett för honom så eländigt år, som året 1881. Att han kunnat göra det är nog lyckligt och godt — jag instämmer derutinnan till fullo med den talaren — men den svenske jordbrukaren och den svenska industrien äro lyckligtvis i verkligheten så seglifvade, att de icke kunna huggas ned med ett enda hugg, utan dertill behöfves en lång tid, och detta har svenska Riksdagen också med regeringens begifvande arbetat för ända från den tid, då bränvinsbränningen fråntogs jordbrukaren. Man har ända sedan dess oupphörligt inskränkt jordbrukarens rättigheter, men låtit honom bibehålla sina onera. Det är en stor skilnad mellan förr, då jordbrukaren fick använda sina produkter huru han behagade, och nu, då han har att utstå en obehjadt konkurrens från utlandet. Härmed har jag icke velat säga, att jag önskar att dessa förhållanden måtte återkomma eller vill i hufvudsak klandra den nu gällande bränvinsbränningslagstiftningen, men jag vill, att den svenska nationen skall söka att på annat sätt gifva jordbrukaren ersättning härför genom lindring i andra afseenden och icke oupphörligen pålägga honom ny tunga, på samma gång man minskar hans rättigheter.

*Ang. tull å
Majs.
(Forts.)*

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

Denna fråga står icke så litet, som det till en början kan synas, i sammanhang med bränvinsbränningen. I de orter jag känner till är jordbruket derstädes icke af någon god beskaffenhet eller särdeles vinstgifvande. Der skördas i allmänhet icke stort annat än litet potatis samt möjligen något råg och hafre. Jordbrukaren måste naturligtvis betala sina skatter, sin afgäld och sina räntor, men hvarifrån skall han taga penningarne härtill, om majsen blir tullfri. Hittills har han lyckats bestrida dessa utgifter från den inkomst potatisen lemnat honom, och ehuru den varit knapp, har han dock kunnat reda sig; men sedan majsen kommit in i landet och bränvinsbrännarne börjat köpa majs i parti, får jordbrukaren nöja sig med en krona 50 öre eller två kronor för tunnan, annars köper bränvinsbrännaren ej någon potatis af honom. Vid sådana förhållanden kunna herrarne lätt förstå, huru svårt det skall blifva för den mindre jordbrukaren att reda sig; han måste för att sälja sina produkter ofta färdas lång väg och får så litet betaldt för dem, att han knappast vet huru han skall bära sig åt för att betala sina drängar och arbetare. Man invänder kanske, att om så är, så är jordbruket en för den orten onaturlig näring, och att invånarne der icke böra bry sig om det; men jag undrar huru många jordbrukare, vi då skulle få kvar i Sverige. De skulle då sannolikt ej blifva ens hälften så många som nu; och derpå kan staten omöjligen vinna, lika litet som det kan vara i statens intresse att ställa så till för sina mindre jordegare, att de måste lemna sin lilla torfva och utvandra till Amerika. Jag hade väntat och hoppats att man i vårt land nu skulle vara på höjdpunkten af den så kallade frihandeln och att våra frihandlare och protektionister nu kunde ingå en kompromiss. Ty, som jag sagt, jag tror att sanningen ligger midt emellan protektionism och frihandel. Detta var äfven min tanke då Riksdagen för några år sedan skref till Kongl. Maj:t och begärde att en komité skulle nedsättas för att utreda våra näringars tillstånd. Jag hade hoppats att denna komité skulle lemnat en verklig sådan utredning, men deri fann jag mig snart bedragen. Och vid närmare eftertänkande fann jag, att resultatet af komiténs verksamhet icke kunde blifva annorlunda än det blef, då regeringen, som har frihandelsvänliga åsigtter, tillsatte komitén. Sådan ställningen för närvarande är, torde det emellertid icke tjena till något att yttra sig i denna fråga; frihandlarna skola i alla fall segra, derom var jag öfvertygad redan när jag gick upp i Kammaren i dag, men jag afundas dem icke denna seger, ty jag är viss om, att den dag icke är aflägsen, då de skola inse att de misstagit sig. Men jag är rädd att vi då, efter som vi ju äro »ett trögt folk, fullt af hetsigheter», skola slå öfver på den andra sidan, och det är lika farligt.

Hvad de särskilda tullsatserna i nu ifrågakvarande taxa beträffar, så äro de för mig icke tillfredsställande; jag anser bland annat att man borde sänka tullen på de så kallade kassaartiklarne, som är för hög. Man må klandra och förkättra det så kallade skyddssystemet

aldrig så mycket, så är det dock en sanning att vi, en liten nation, måste för att kunna skydda våra näringar hafva *något* skydd för dem. Jag vill därför icke påyrka några onaturliga skyddstullar, men jag tror att det är nödvändigt att hafva måttliga skyddstullar, på det att nationen må kunna reda sig i ekonomiskt hänseende. I frihandelsteorien ingår att söka i hög grad uppdrifva landets produktionsförmåga. Detta tror jag nog är nyttigt. Vi böra dock se till att vår lilla industri ej förtryckes för andra länders import, men för detta ändamål fordras måttliga skyddstullar. Detta är min åsigt. Måhända anses den icke för den rätta nu, men jag vill dock hafva den antecknad till protokollet. Kanske också att den dag icke är så aflägsen, då man skall erkänna att jag haft rätt.

När det var fråga om skyddstull å mjöl, invände man, att man för arbetaren icke borde belägga lifsförnödenheter med tull. Jag för min del anser, att *alla* varor som importerats böra vara belagda med tull till en viss läg procent af varans värde. När det var fråga om att lägga tull på rågmjöl, svarades att det icke kunde gå för sig, emedan det skulle förorsaka tullverket trakasserier. Om man vill förstöra en god sak, så är det ju klart att man alltid kan hitta på än det ena skälet, än det andra.

Jag saknar för tillfället min ärade vän på göteborgsbänken. Jag skulle eljest hafva hemburit honom min tacksamhet därför att han så öppet och ärligt gaf sin tanke till känna, när det var fråga att ändra tullsatsen å garn. Han framhöll då att man icke borde fördyra denna vara för de fattige, men strax derpå var han färdig att säga, att vill man hafva tull, så bör man lägga den på bomullen och icke på garnet, ty bomull är en kassaartikel. Men jag undrar om icke tullen drabbar den fattige lika mycket, vare sig den lägges på bomullen eller på garnet. Det tyckes åtminstone ligga i sakens natur. Men sådan är just frihandlarnes princip. Blott varan framträder under form af kassaartikel, så vilja de åsätta tull, och då är det ingen ömhet om den fattige. Här har talats så mycket om den saken, att jag icke kan hafva något att tillägga, men jag vill hafva till protokollet antecknad, att jag inlagt en protest mot detta sätt att gå till väga. Jag är för mycket rädd om vårt arma Sverige för att vilja att det på detta sätt skall ruineras. Jag försäkrar, att om vi i sjutton år till fortgå på frihandlens väg, så skola här icke finnas många industriidkare eller jordbrukare kvar. Jag gratulerar dem som tro att frihandelssystemet är nyttigt för vårt land, men i mitt hufvud går den tron inte.

På grund af hvad jag nu yttrat skall jag yrka bifall till reservationen.

Herr J. Anderson i Tenhult: Vid denna punkt så väl som vid öfriga i går och i dag diskuterade punkter af Bevillnings-Utskottets betänkande har så mycket blifvit yttrat både för och emot Utskottets förslag, att jag skall inskränka mig till att yrka bifall till reservanternas förslag.

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

Herr P. Pehrsson i Törneryd: Vid 1880 års riksdag tog jag mig friheten att med några siffror i en motion söka visa, att brännvin kunde tillverkas till ett med några öre per kanna billigare pris medelst användande af majs, då denna betingade ett lågt pris, än af potatis, och att man sålunda lemnade ett premium åt den tillverkare, som använde majs i stället för potatis. Med stöd af detta förhållande påyrkade jag då, att majs måtte åsättas en tullsats, hvilket ock Riksdagen nämnda år godkände. I hvad jag nu nämnt ligger det ena skälet, hvarför jag anser, att majs bör beläggas med tull. Det andra skälet är det — jag tillstår det öppet och utan omsvep — att det finnes så många jordbrukare i vårt land, som vid jordens odling äro i så hög grad beroende af potatisodlingen, att deras intressen äro väl värda att beakta. Man har vid många tillfällen från den motsatta sidan påstått, att dessa jordbrukare kunde i stället för potatis odla säd, och att det icke vore förenligt med ett rationellt jordbruk att uteslutande odla potatis. Jag beklagar verkligen att okunnigheten är så stor, att man anser sig kunna framkomma med ett dylikt uttalande här i Kammaren. Den dumaste bonde har dock från sina tidigaste år fått lära, att potatisodlingen icke med fördel kan idkas ensam för sig, utan bör ske i förening med sädesodling. Potatisen är nemligen för sädesodlingen en särdeles lämplig förfrukt, så lämplig, att det torde blifva svårt att uppvisa en växt, som med lika fördel kan såsom förfrukt för sädesodlingen på lättare jord användas. Man har visserligen sagt, att för sådant ändamål äfven andra växtarter vore tjenliga, såsom hepider, lucern och spergel. Men i denna väg hafva flerfaldiga försök — jag har sjelf anställt sådana — utvisat, att när den starka torka inträder, som städse vid midsommartiden eger rum, taga dessa växter deraf skada på lätt jord, under det potatisen kan lemna äfven på lättare sandjord en utmärkt skörd. Vid detta förhållande synes mig vara skäl att fästa åtminstone något afseende. Efter omnämnande häraf skall jag be att emot en talare på stockholmsbänken, som vid förlidna års riksdag yttrade sig i denna fråga, rigta ett par anmärkningar, och jag gör det desto hellre som jag vet, att hans ord mången gång väga tungt i denna Kammare. Han yttrade: »Vi se häraf tydligen, att det egentligen är Kristianstads och Blekinge län, som för brännvinsbränningen använda betydliga kvantiteter potatis, under det att i andra delar af landet spanmål och potatis antingen användas temligen lika eller ock spanmålen nästan uteslutande brännes. Kan det då vara skäl att blott för en så ringa del af landet, som Kristianstads och Blekinge län, söka genom konstlade medel drifva upp potatisprisen öfver hela landet eller också jaga potatisen i brännvinspannorna äfven i Svea land; ty ettdera blefve följden.» Jag hemställer till den talare, som yttrade dessa ord, om följden deraf, att vi under det sista året haft tull på majs, verkligen blifvit den, att »man jagat mera potatis i brännvinspannorna i Svea land», eller har väl priset på potatis derföre stigit? Gäller

denna vara icke nu, som vanligtvis fallet är i Stockholm och annorstädes här i landet, omkring 4 kronor per tunna? — den kan till och med för närvarande köpas till 3,50 à 3,75 per tunna. Således tror jag mig i detta afseende hafva vederlagt hans påståenden. Samme talare yttrade äfven: »I södra delarne af landet, särskildt i Malmöhus län, införas icke obetydliga qvantiteter tysk potatis och användas till bränvinsbränningen. Denna potatis är betydligt stärkelsehaltigare och följaktligen värderikare än den inom Sverige odlade potatisen i allmänhet är. Jag säger i *allmänhet*, ty genom lämplig kultur kan äfven den svenska potatisen drifvas upp till högre stärkelsehalt», och han slutar med att säga: »Det skulle ju kunna hända, att denna införsel af tysk potatis tilltog i så stor skala, att den inhemske potatisodlaren, som nu önskar skydd mot amerikansk majs, äfven skulle önska sådant mot tysk potatis eller kanske riktigare skydd för sitt eget ofullkomliga sätt att odla denna rotfrukt.» Jag ber härvid att få anmärka, att potatisodlingen icke är inskränkt till endast Blekinge och Kristianstads län. Det är säkerligen icke den ärade talaren obekant, att potatis odlas i ganska stor myckenhet äfven i Småland, Östergötland och Västergötland. Här gäller således icke blott ett mindre lokalintresse, utan ett stort sådant, till hvilket vi väl äro skyldige att taga någon hänsyn. Hvad den insinuationen vidare angår, att de svenske jordbrukarne skulle odla potatis på ett så oklokt sätt, att de icke förstå vare sig att af denna odling draga största möjliga afkomst eller att frambringa en så god frukt som möjligt vore, så är jag fullt öfvertygad, att, om den ärade representanten ville hafva godheten att komma ned till exempel till den provins jag tillhör, vid den tid då potatisen står på jorden och växer, han skulle få en annan åsigt om detta slags odling. Han skall då få se potatisland så vackra som trädgårdsland och han skall nog också, efter tagen kännedom om svenska jordbrukares sätt att odla potatis, fälla ett annat omdöme om vår potatisodling än det nyss citerade.

Jag har derjemte en annan anmärkning att göra mot samme ärade talare, nemligen i fråga om hans begäran att den svenske jordbrukaren skulle odla potatis, som innehölle samma stärkelsehalt som t. ex. den tyska potatisen. Häremot vill jag anmärka, att här begär han mera än som står i menskelig makt att åstadkomma; ty för uppfyllandet af en sådan begäran fordras en annan jordmån och ett annat klimat än Sverige har. Sådana fordringar borde han ställa på landets landtbruksakademi, och det skulle vara högst intressant att få se, om den kan i praktiken lösa detta problem.

Efter det uttalande och yrkande som gjorts af representanten på norrköpingsbänken, anser jag mig icke böra göra något yrkande i frågan för närvarande.

Herr Herslow: Då jag ännu en gång tager till ordet, måste jag först och främst anhålla om ursäkt därför hos min ärade vän

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

på stockholmsbänken, denne oförbrännelige motionär, med hvilken vi nu på två och fyrtio punkter måste slitas, men som ej synes tycka om anföranden från andra, utan tyckes önska få sin vilja igenom med så litet tal som möjligt. Jag lofvar honom emellertid såsom ett försoningsoffer att hvarken blifva lång eller använda några frihandelsargument, utan endast söka att i mitt anförande ställa mig på de grunder, som hittills legat till underlag för hvarje resonement i protektionistisk rigtning.

Jag har aldrig förr än just i fråga om majstullen hört, att de, som arbeta för näringarnas understödjande, yrkat på en förhöjd beskattning på råämnen; här gäller det emellertid ett råämne för trenne af våra näringar, af hvilka åtminstone två äro bland de allra viktigaste. Främst af dessa står vårt jordbruk, hvars högsta potens ju allmänt erkännes vara ladugårdsskötsel: kreaturs- och smörproduktion. Nåväl! Hvilken betydelse har majs här? Jag hörde för några minuter sedan en ledamot af Första Kammaren, hvilken ledamot hittills i två år röstat för majstull, öppet förklara, att han icke kände något foderämne, som i förhållande till sitt pris vore af samma värde för fäkreaturen som majs.

Den andra näring, för hvilken majs utgör råämnet, är, som bekant, bränvinsbränningen. För min del är jag ingen synnerlig älskare af denna näring, men jag hyser dock den åsigt, att om en näring skall drifvas, skall den drifvas rationellt, d. v. s. att man bör söka skaffa den produkt, man vill åstadkomma, med så liten kostnad som möjligt. Det torde vara klart att de, som yrka på en förhöjning af bränvinspriset af moraliskt intresse, dock icke anse rimligt att tvinga bränvinsbrännarne att bränna bränvin af hvetet eller ännu dyrare material. Vill man fördyra den färdiga varan, kan det nog ske på förnuftigare sätt än genom tull på majs. Det är stridande emot hvarje ekonomisk lag att i en industri söka drifva upp tillverkningskostnaden.

Den tredje näringen är pressjästillverkningen, en näring som verkligen icke är så obetydlig, men som nu gått tillbaka och fått en knäck genom ifrågakvarande tull. Det är, som bekant, så ställt genom vår bränvinstillverkningslagstiftning — denna lagstiftning som jag äfven i åtskilligt annat måste erkänna mig aldrig ha kunnat riktigt begripa — att man icke får bränna bränvin hela året om, för så vidt man icke derjemte tillverkar pressjäst. Finnes det väl någon annan fabrikation, som man tvingar att fyra månader af året stå stilla, med tvånget att betala ränta på anläggningskostnaden, uppehålla personal o. s. v. utan ett enda öres inkomst? Jag tror det icke. Bränvinsfabrikanterna kunna dock, som sagdt, undgå denna fyra månaders förlust, om de derjemte drifva pressjästillverkning. Men denna fordrar majs. Än vidare! Skall en sådan rationellt ordnad, hela året fortgående bränvinstillverkning rätt kunna bära sig, så fordras derjemte, att der bedrifves boskaps-gödning såsom binäring. I Danmark, der bränvins- och pressjäst-

tillverkningen lemnat synnerligt vackra resultat, är detta vunnet hufvudsakligen genom nämnda binäring. Gången har varit följande: Man har under många år köpt fäkreatur från Sverige, särskildt från norra Skåne och Småland; man har der billigt köpt magra eller halffeta djur, som öfver Skåne förts till Danmark, der de gödts vid brännerierna och såsom fullgödda djur med stor avance exporterats till England.

Nu har plötsligen denna rörelse afstannat i följd af en befängd misstanke om kreaturssjukdom. Exporten från Sverige, förut så betydlig att år 1880 utfördes 32,800 fäkreatur, har sjunkit så att år 1881 endast 19,000 fäkreatur utfördes, således föga mer än hälften mot förstnämnda år. Jag tror också att de fleste representanter i denna Kammare från nämnda trakter af Skåne och Småland skola intyga, att förlusten af denna afsättningsort är ganska känbar; kreaturen hafva förlorat i pris, åtminstone de magra kreaturen; de välgödda äro ännu säljbara, men de magra kunna knappast säljas. Måne icke det kan vara skäl att söka arbeta derhän, att en af våra viktigaste näringar icke längre må blifva beroende af danska importförbud? Då kan det icke vara lämpligt att i tulltaxan behålla ett stadgande, som till största delen bär skulden till att detta importförbud från Danmark i år medfört och, så länge det varar, måste medföra ganska känbara förluster för landet. Det vore väl icke så illa, om vi sjelfva tillätos att lika billigt som danskarne göda vår magra boskap, om vi sattes i tillfälle att sjelfva taga den delen af förtjensten på vår kreatursexport till England, hvilken danskarne hittills haft såsom mellanhand mellan engelsmännen och oss?

Återstår således en enda näring, på hvilken tullfri import af majs skulle verka skadligt, potatisodlingen. Jag har dock svårt att föreställa mig att potatisodlingen ej skulle vara en för Sverige så naturlig näring, att den icke alls behöfver något tullskydd; och jag har äfven svårt att föreställa mig, att importen af majs kan i ringaste mån influera på potatisprisen. Med dessa förhåller det sig nemligen i allmänhet så, att under det t. ex. en tunna potatis på ett ställe betingar 5 à 6 kronor, så kan den på ett annat, 8—10 mil derifrån, fås för 3 kronor. Potatisen tål ju ej någon större transportkostnad; dess pris på en ort bestämmes nästan helt och hållet af tillgången *på den orten*; och ett faktum är, att potatisen alltid i kusttrakterna, der den har att konkurrera med majsen, står i högre pris än inne i landet, der den ej har att kämpa med nämnda konkurrent.

Jag yrkar bifall till Bevillnings-Utskottets hemställan.

Herr A. Andersson i Intagan: Jag har icke något att anmärka mot tull på majs och skulle alldeles icke blifva ledsen om en sådan tull bestämdes, men jag anser mig böra fästa herrarnes uppmärksamhet på, hvilken oegentlighet som skulle uppstå, om Kammararen nu beslöte tull på majs, då Kammararen förut beslutit att

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

*Ang. tull å
Majs.
(Forts.)* spanmål, alla andra slag, och mjöl skola vara tullfria. Förhållandet blir, att om vi nu besluta tull på majs, så kommer omalen majs att draga tull, men mjöl af majs att gå tullfritt. För att slippa från denna oegentlighet skulle man visserligen hafva kunnat lägga tull på både malen och omalen majs, men då uppstår åter svårigheten att kunna skilja majsmjölet från andra slags mjöl.

Under sådana förhållanden, så, ehuru jag i öfrigt icke hyser någon betänklighet vid att åsätta majs tull, kan jag icke annat än yrka bifall till Utskottets förslag.

Herr F. G. Sandwall: Herr Talman! Mine Herrar! Jag har redan förut i denna Kammare yttrat min åsigt i förevarande fråga; och jag vågar fortfarande påstå att majsen såsom råmaterial för bränvin bör sättas i främsta rummet och foderämne för kreatur i andra eller kanske snarare i tionde rummet. Det är endast en förändring, som man framkastar, att majsen skulle vara så utmärkt för ladugårdar; det är dock hufvudsakligen till bränvinsbränning, som majs användes inom vårt land. Om det nu verkligen är så, att majsen är det fördelaktigaste och billigaste råmaterialet för bränvin och vi därför skola besluta tullfrihet för detta råämne, så blir då naturligtvis följden att alla, som bränna bränvin, komma att till de 16 å 17 millioner kannor bränvin, som årligen tillverkas i landet, taga råmaterialet från Amerika. Följden häraf måste åter ovilkorligen blifva den, att potatisodlingen kommer att totalt upphöra i vidsträcktare mån än som behöfves för hvarje hushålls behof och för fyllande af städernas nödvändiga behof af potatis. Det kan enligt min åsigt icke vara fördelaktigt att bränna bränvin af från andra orter importeradt råämne; det kan icke befordra jordbrukets framåtgående och icke lända landet i allmänhet till någon fördel. Man driver från frihandlarnes sida den satsen, att man skall köpa allting der man får det billigast, och detta är nog godt och väl; men man skall väl också med något betala hvad man köper, och huru detta skall tillgå i fall man från utlandet skall köpa allt ända till råämnet för den flod af bränvin som öfversvämmar vårt land, det är för mig oförklarligt.

Här finnes ock en annan omständighet, som jag vill påpeka. Om majsen kommer att fritt införas för att användas som råämne för bränvinet, så kunna de af våra brännerier, som ligga inne i landet, skilda från kommunikationer kanske på flera mils afstånd från jernvägar eller hamn, icke täfla med de brännerier, som äro belägna invid kusten, och alltså genom denna ojemna täflan vederfares dessa förra bränneriers egare en orättvisa, som kan blifva ganska stor, om ej rent af ruinerande. Äfven detta är en sak, som torde vara att beakta.

Här har vidare sagts, att det icke skulle vara skäl att sätta tull på omalen majs, då icke någon tull vore åsatt malen majs eller mjöl i allmänhet. Jag vill icke göra något yrkande härutinnan,

men jag tror dock för min del att man mycket väl kan göra detta. Så vidt jag kan förstå, importeras nämligen majsens nästan uteslutande omalen för bränneriernas behof; och således skulle man mycket väl kunna åsätta omalen majs, hvilken måste anses vara afsedd endast som råämne för bränvin, en så ringa tull som den nu föreslagna.

Jag vill sluta med att upprepa en sak, som jag redan förut antydtt, och det är, att om man köper allt hvad man behöfver från utlandet, så blir slutet att man icke har något att betala med, och detta måste väl anses som ett dåligt slut.

Jag afstår emellertid från att göra något yrkande.

Herr E. G. Boström: Jag begärde ordet, när Herr Herslow erhöll det, emedan jag antog, att han då skulle hafva något att säga mig. Han inskränkte sig dock, så vidt jag kunde uppfatta, till att benämna mig »den oförbrännelige motionären».

Jag vill i afseende härå inskränka mig till att nämna, att jag väckt min motion i alldeles tydligt uttaladt syfte att göra tullkomiténs arbete i vidsträcktare mån till föremål för behandling i Riksdagen än som kunnat blifva förhållandet endast med föranledande af den Kongl. propositionen, samt att jag sjelf ingalunda kan gilla alla de yrkanden, som till följd af motionen blifvit upptagna.

Hvad sjelfva saken angår, så vill jag jemväl fatta mig kort och inskränker mig därför till att på de skäl Herr Per Persson anfört yrka bifall till reservationen.

Herr Liss Olof Larsson: Jag har begärt ordet för att höja en protest mot den motivering Utskottet använt. Jag har länge hört på diskussionen och väntat att någon dylik protest skulle framkomma; men då så icke skett, ser jag mig nödsakad att yttra några ord.

Det har så ofta talats om, när fråga varit om näringarna, att ingen näring borde skyddas; ty, säger man, den näring, som icke bär sig, den är icke naturligt och bör följaktligen upphöra och endast naturliga näringar fortleva. Jag har då gjort mig den frågan: hvari bestå dessa naturliga näringar? Icke kan jordbruket vara en sådan, ty det är gifvet att vi icke hafva samma klimatiska förhållanden och samma naturliga förmåner, som de flesta andra länder. Och icke heller har det kunnat vara industri i allmänhet, ty vi hafva icke lika riklig tillgång på kapital, som andra länder o. s. v. Nu har emellertid Bevillnings-Utskottet kommit min tvekan i detta afseende till hjälp, ty här få vi lära hvad som är vår naturliga näring; det står nämligen här på 18:de sidan af Utskottets föreliggande betänkande: »Efter som den för våra klimatiska förhållanden synnerligen naturliga brännvinsbränningen» etc. Här får man således veta hvad som är vår naturliga näring; det är att bränna bränvin och göra pressjäst. Men efter Utskottets utlåtande kommer man ändock i

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

någon förlägenhet om bränvinsbränningen är en naturlig näring, ty råämnet skall hemtas från Amerika, och då förefaller det mig åtminstone något besynnerligt att påstå, det den skall vara en naturlig näring. Är det icke en ren orimlighet att påstå, att det skall vara naturligt att införa majs från Amerika för att bränna bränvin och så exportera bränvinet. Vi lära nog icke kunna få införa bränvinet tullfritt i Amerika, utan få nog betala en dryg tull derpå, och lika litet lära vi få föra in det tullfritt i andra länder. Alla andra näringar söka vi förqväfva utom denna bränvinsbränning. Den slutliga följden blir väl att vi icke få mer än två »naturliga» näringar kvar: den första att bränna bränvin och den andra, ja den blir väl att suppa upp det. Dertill kommer det väl slutligen.

Det är för öfrigt icke första gången som Bevillnings-Utskottet gifvit oss prof på att bränvinsbränning är en näring, som Bevillnings-Utskottet särskildt omhuldar och skyddar; men här få vi nu se ett ytterligare bevis härpå, då Utskottet nu vill söka skydda denna naturliga näring genom att taga bort tullen på majs. Om vi skola föra in majs från Amerika och bränna bränvin här, och det kan löna sig, så borde väl bränvinsbränningen vara ännu mycket mera naturlig för Amerika; den bör vara det så mycket mera, som jordbrukaren i Amerika icke, så vidt jag vet, tryckes af grundskatter och indelningsverk, som här i landet kosta jordbrukaren särskildt icke så litet. Det är därför för oss, så vidt jag kan förstå, icke så lätt att konkurrera med dem.

Här har mycket talats om, att majs användes till utfodring af kreatur. Det känner jag icke till, ty något sådant förekommer icke i min hemort. Dertill bör dock majsen väl icke hafva kunnat användas mycket i landet, ty slår man upp tullkomiténs betänkande, så finner man der på 123:dje sidan redogjordt för hvad som användts till bränvinsbränning och till kreaturs utfodring. Man finner då, att under perioden 1875—1879 något majs användts till bränvinsbränning, men ingen majs upptages såsom förbrukad till kreaturs utfodring, icke en enda tunna. Nu skulle man visserligen kunna säga, att detta betänkande icke upptager de sista åren, och sedermera har ju majs kunnat till detta ändamål användas, ehuru sådant icke finnes tillkännagifvet i tullkomiténs betänkande, då tullkomitén icke medhunnit att göra någon utredning längre än till 1879 och icke fått tid att föra in något mera i sitt betänkande; på $5\frac{1}{2}$ år kan man väl icke begära mer än dessa tre häften, som komitén lemnat; att begära mer, det skulle varit orättvist.

Man skall icke lägga tull på majs, emedan man icke skall fördyra förnödenhetsartiklarne för de fattige. Men hvartill skulle majs hufvudsakligen användas? Jo, till utfodring af kreatur, säger man. Jordbrukarne hänföras således också till de fattiga klasserna. I går ville man icke fördyra brödet för de fattige, och nu vill man icke heller fördyra förnödenhetsartiklarne för den jordbrukande befolk-

ningen. Det klokaste och i systemet nu för tiden är väl att låta jorden ligga i träde och köpa majs för billigt pris från Amerika.

En talare påpekade, huruvida det icke skulle vara klokare handladt af jordbrukarne inom Sverige att använda sin hafre till utfo-dring af kreatur i stället för majs. Männe icke skälet till detta bakvända förfarande får sökas deruti, att då finge icke allt gå genom köpmannens händer? och är det männe icke köpmannaintresset, som drager fördelen af frihandeln och som uppehåller densamma, ty de anse naturligtvis att lifvets förnämsta uppgift är att köpa och sälja. Jag är icke hemmastadd i det ämnet, men det förefaller mig be-synnerligt att vi exportera vår hafre till England, som ligger så mycket närmare oss än Amerika, under det att vi från detta senare land köpa majs. Antingen äro vi icke riktigt kloke i det fallet, eller också äro engelsmännen ena riktiga dummerjösar.

Det har nästan blifvit en trosartikel, att frihandeln är det enda saliggörande systemet inom tullagstiftningen, och det får man väl också tro numera. Att Amerika, Frankrike och Tyskland, Bismarck inberäknad, hylla andra åsigter betyder ingenting. De begripa icke saken, det är endast frihandlarna som begripa den.

Det är detta jag velat säga, och i synnerhet har jag velat pro-tertera mot Utskottets påstående, att bränvinstillverkningen är vår naturligaste näring, ehuru vi skola importera majs från Amerika för tillverkningen. Att framställa något yrkande torde icke tjena till mycket, ty förslaget är en fortsättning af systemet.

Herr *Magni* förenade sig med Herr Liss Olof Larsson.

Hans Excellens Herr Statsministern Grefve Posse: Då tullfrågor förekomma till behandling i Kamrarne, är det att vänta, att flere talare uppträda och förklara för det första att vi lida af ett fri-handelssystem och för det andra att detta frihandelssystem grusat våra näringar och allt för mycket tryckt vårt jordbruk. Jag vill nu icke, äfven om tillfälle dertill skulle vara, inlåta mig i någon handelspolitisk strid. Jag vill endast inskränka mig till att förklara att, enligt min uppfattning, hos oss icke finnes något fullt tilläm-padt frihandelssystem och att det handelssystem, som hos oss til-lämpas, är af den beskaffenhet, att vi dermed i de flesta fall kunna vara tillfredsställda, helst nu sedan genom en omsorgsfull utredning, i hvilken så väl frihandlare som protektionister tagit del, det blif-vit ådagalagdt, att vårt jordbruk och våra näringar under tillämp-ningen af detta tullsystem på ett tillfredsställande sätt utvecklat sig till landets gagn.

Härmed vill jag sluta de allmänna betraktelser, som jag anser i denna sak vara alldeles tillräckliga, och öfvergå till den fråga, som nu speciellt föreligger eller den, huruvida man skall lägga tullsats på majs eller låta denna vara få införas tullfri. Dervid ber jag få er-inra Kamraren om anledningen till det beslut att tullbeskatta majs,

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

som vid 1880 års Riksdag fattades. Riksdagen uttalade då så tydligt som möjligt det skäl, hvarför Riksdagens majoritet beslutade denna tull. Det yttrades nemligen: »Då *majs* hos oss endast högst obetydligt användes till födoämne samt, enligt hvad Riksdagen inhemtat, inom vissa delar af riket, ehuru äfven detta i ringa mån, till utfodring af kreatur, torde med säkerhet kunna antagas, att största delen af den betydliga importen af denna artikel åtgått till bränvinstillverkning.

Om, såsom Riksdagen icke håller för osannolikt, den större prisbilligheten hos majsens inom kortare eller längre tid komme att uttränga användningen af potatis vid bränvinsfabrikationen, skulle, enligt Riksdagens åsigt, ett sådant förhållande för det svenska jordbruket inom vissa delar af landet medföra mycket menliga följder.

Potatisodlingens vikt för den svenska jordbruksnäringen inses lätteligen, om man betänker, dels hvilka ofantliga kvantiteter potatis som för närvarande i och för bränvinsbränning odlas, men som genom majsens användning såsom råämne för tillverkningen af denna vara skulle sakna afsättning, dels ock att potatisodlingen framför allt är för de mindre jordbrukarne af vikt, äfvensom att inom vissa trakter af landet befolkningen, till följd af jordens beskaffenhet, är nästan uteslutande hänvisad till odlingen af detta jordbruksalster.» Således framgår häraf alldeles klart, att orsaken till att majs belades med tull var den, att Riksdagen antog att majsens användes endast obetydligt till födoämne och icke heller särdeles betydligt till utfodring af kreatur, att majsimporten hufvudsakligen afsåge att förse bränvinstillverkningsindustrien med råmaterial samt att, om denna import finge fortgå utan att hejdas af tullsats, potatispriset i landet skulle falla, så att de, som genom potatisskörd hemta största inkomsterna från jordbruket, skulle lida men. Nu bör man se till om dessa förutsättningar äro rigtiga och om det mål, som man med majstullen åsyftat, verkligen vunnits.

Hvad först förutsättningarna beträffar, så vågar jag på det bestämdaste bestrida, att utfodringen af kreatur med majs är obetydlig i landet. Jag hörde nyss en skämtsam talare yttra, att, då i tullkomiténs betänkande förekommer uppgift om myckenheten af den majs, som användts vid bränvinstillverkning, deremot der saknas upplysning om huru mycket majs åtgått för utfodring af kreatur. Det må vara att häri ligger en brist. Men jag är nu i tillfälle att i detta afseende meddela uppgifter. Det är nemligen fullständigt utredt af Kommerskollegium, att den majs, som importerats åren 1874—1878, utgjorde 876,222 kubikfot. Enligt uppgifter från bränvinskontrollbyrån användes deraf endast 626,243 kubikfot till bränvinstillverkning. Det återstående, eller omkring 250,000 kubikfot, användes således till utfodring af kreatur. (1878 hade man ännu icke, så vidt jag känner, haft anledning experimentera med att blanda majs i rågmjöl till bröd.) Detta var således den kvantitet majs, som, enligt hvad som kan styrkas, användts till utfodring, innan ännu

den starka importen deraf inträffat, hvilket icke skedde förr än år 1880, då den sprang upp mycket högt och utfodringen deraf betydligt ökades.

Jag är naturligtvis icke i tillfälle att med fullt tillförlitliga siffror kunna uppgifva, huru mycket af den majs som efteråt importerats blifvit bränd och hur mycket deraf blifvit utfodrad. Men jag vädjar till dem som bo i mellersta och södra Sverige, der betydlig gödning af kreatur förekommer, huruvida icke hvar och en för sig är medveten om att under år 1880 i deras orter majs till mycket stor mängd användts till gödning af kreatur. Det blir en verklig lifsfråga för gödningsindustrien att dertill kunna använda majs, sedan det förhållande inträffat, att, som vi alla känna, Danmark, på skäl som det icke tillkommer oss att bedöma, har förbjudit import af kreatur från Sverige. Det har under föregående år icke varit ovanligt att magra eller halfgödda kreatur sålts till de danska gödstallarna för att, sedan de der blifvit fullt gödda, öfverföras till England. Då nu den danska kreatursmarknaden blifvit stängd för oss, så återstår ingenting annat än att vi sjelfva göda våra kreatur, Och för att kunna göra detta och se oss i stånd att på den engelska marknaden kunna konkurrera med danskarne, som äro nog kloka att hafva majsen tullfri, så måste äfven vi bereda tullfrihet för densamma. Härmed vill jag hafva uttryckt den öfvertygelsen, att det för vårt jordbruks utveckling är af vigt att majsen kan införas i landet så billigt som möjligt.

Likaso förutsättningen icke var fullt riktig, så tror jag mig kunna säga, att det mål man eftersträfvade, nemligen att genom förhöjd majstull åstadkomma en prisstegring på potatis, icke heller inträffat. Inom parentes vill jag påpeka, att nämnda tullförhöjning var så stor att den blef detsamma som ett importförbud. Ty under det att majsen år 1875 gälde 85 öre per pund, så står den i detta ögonblick, med den obetydliga quantitet deraf som finnes i landet, till ett pris af 1 krona 25 öre, och kan således i sjelfva verket icke användas som gödningsämne. Jag påstår således, att det mål man afsåg med höjd importtull å majs, eller att stegra priset på potatis, icke vans. Ty det var först år 1881 som den höjda tullsatsen derå tillämpades; och vi torde erinra oss, att priset på potatis nämnda år icke var högre än under de föregående åren, snarare i vissa orter lägre än förut — åtminstone var detta fallet i den ort, der jag hade jordbruk.

Om det nu måste erkännas, dels att majsen är af stor vigt för det svenska jordbrukets utveckling och att dels den praktiska erfarenheten har ådagalagt, att den tull som åsattes varan icke åstadkommit hvad dermed afsågs, eller att få högre potatispris, så kan jag icke inse hvarför man längre skall hålla på denna tull. Detta sträfvande att få högt potatispris är för öfrigt, enligt min tanke, i och för sig icke så synnerligt berömvärdt. Ty vi böra komma i häg hvilka som lefva af denna produkt — det är just de fattigare klas-

Ang. tull å
Majs.
(Forts.)

serna. Och det kan icke vara välbetänkt att försvåra deras lefnads-
vilkor. Man bäfvar, och det med skäl, för den stora utvandringen af
vår arbetsföra befolkning. Tro herrarne att man skall kunna få
flera människor att stanna kvar här, om man gör det svårt för dem
att lefva i landet. Vilja bränvinsbrännerne skydda sig emot använ-
dandet af majs vid brännerierna i vissa därför väl belägna orter i
landet, nåväl, tagen då i öfvervägande, huruvida herrarne vilja hafva
en särskild högre skatt lagd på bränvin tillverkadt af majs och en sär-
skild på potatisbränvin. Om något dylikt kan genomföras, kan jag
nu icke säga, ty därför behöfvas säkert ganska vidlyftiga undersök-
ningar; men, låter det sig göra, är det nog ett praktiskt sätt, som
ovillkorligen för till målet. Efter allt hvad erfarenheten visat, är det
icke tillfredsställande att såsom frågan nu står lägga tull på majs.

Jag hemställer vördsamt att Kammaren ville lemna bifall till
hvad Utskottet i denna punkt föreslagit.

Herr A. Svensson i Lösen: Jag hade ämnat att helt och
hållet instämma med min granne Herr Pehr Pehrsson, ty jag delar
fullkomligt hans uppfattning; men jag har begärt ordet emedan
här har tillkommit ett skäl, som förekommer mig synnerligen vig-
tigt och talande för bibehållande af tullen på majs. Vi hafva nem-
ligen i år antagit en ny bränvinstillverkningslag, och ibland denna
lags bestämmelser förekommer äfven en, hvarigenom nederlagsrätten
blifvit betydligt utsträckt, ja till och med afsedd att räckta under
flera år. Följden häraf blir, att större delen af dessa nederlag
komma att upprättas i sjöstäderna. Om nu den amerikanska maj-
sen får införas tullfritt, är det min öfvertygelse att det icke kom-
mer att dröja länge förr än, till följd af kostnaderna för transporten
af den för brännerierna behöfliga majs, brännerierna flyttas till stä-
derna, hvaraf åter följdén blir, att potatisodlingen på landsbygden
kommer att betydligt minskas. Detta är ett skäl, som för mig är
mycket talande och som föranleder mig att yrka bifall till den vid
punkten afgifna reservationen.

Hans Excellens Herr Statsministern nämnde något om att man
möjligtvis skulle kunna få en särskild skatt på majsbränvin. Kan
man lösa frågan på det sättet, så att den majs som begagnas till
bränvinsbränning, får särskild beskattning, så vore detta ett särde-
les lyckligt sätt att ordna denna sak. Men då något sådant förslag
nu icke föreligger, anhåller jag emellertid att få vidhålla mitt yr-
kande om bifall till reservationen.

Herr Sam. Johnson: Jag har endast begärt ordet för att
lemna några upplysningar från den ort jag tillhör och skall icke
vid denna sena timme länge upptaga Kammarens tid. I min hem-
ort har icke begagnats så litet majs till utfodring af gödboskap.
Nästan hvarje landtbrukare, så väl större som mindre, bland mina
grannar har begagnat majs dertill; men samtliga hafva kommit

till den öfvertygelsen att de gjort förlust derpå. Vi komma derföre icke att för framtiden dertill använda majs. Jag har velat upplysa dem af herrarne, som icke försökt det, om detta resultat och att vi åtminstone icke spunnit silke på försöket. Beträffande införsel af majs för bränvinsbränningsindustrien, tror jag icke heller att majsen kan vara till stort gagn. För jästberedningen deremot tror jag att majsen nära nog är oundgänglig. Då uppstår naturligtvis den frågan, huruvida jästfabrikationen i vårt land eger den betydelse, att man endast för dess skull borde söka göra införsel af majs tullfri. För min del tror jag det, men har intet yrkande att framställa, då det tyckes vara utan betydelse och tiden nu är långt framskriden.

*Ang. tull å
Majs.
(Forts.)*

Öfverläggningen var slutad. I öfverensstämmelse med de gjorda yrkandena gäfvos propositioner så väl på bifall till Utskottets hemställan som ock å afslag derå och antagande i stället af reservanternes ifrågavarande förslag; och fann Herr Talmannen den förra propositionen vara med öfvervägande ja besvarad. Votering begärdes och företogs, enligt en nu uppsatt och af Kammaren godkänd så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad Bevillnings-Utskottet hemställt i 27:de punkten af Betänkandet N:o 10,

röstas Ja;

Den, det ej vill,

röstas Nej.

Vinner Nej, har Kammaren, med afslag å Utskottets förevarande hemställan, beslutat, att artikeln Majs, omalen eller malen, skall åsättas en införseltull af 1 öre per kilogram.

Röstsedlarne sammanräknades och visade 90 Ja mot 82 Nej; hvadan Utskottets hemställan bifallits.

Den vidare föredragningen af Bevillnings-Utskottets föreliggande betänkande uppsköts till kl. 7 e. m., då detta sammanträde kommer att fortsättas; och åtskildes Kammarens ledamöter klockan $\frac{3}{4}$ 4 e. m.

In fidem:

H. A. Kolmodin.